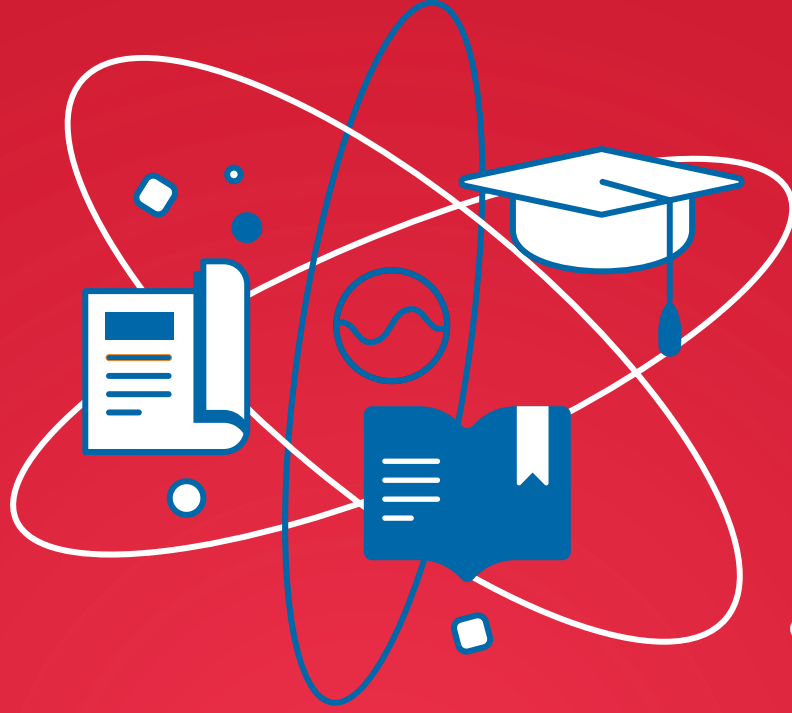

Bu kitabın her hakkı Arı Yayıncılık'a aittir. İçindeki şekil, yazı, resim ve grafiklerin yayınevinin izni olmaksızın, elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayımlanması ve depolanması yasaktır.

8

BAŞARININ FORMULÜ

YAZAR

Erkan İSANMAZ - Şeymus YÜCE
Yavuz YILDIZ - Murat SAAT

GÖRSEL YÖNETMEN

İhsan SONDOĞAN

GRAFİK-TASARIM

Seren ÖNBAY - Meltem YÜKSEL

BASIM YERİ

İhlas Gazetecilik A.Ş.
(0212 454 30 00)

Osmangazi Mah. Gazi Cad. No:1 Kırac-Esenyurt/İSTANBUL
Tel: 0212 879 20 60 - Faks: 0212 879 20 70 - www.ariyayin.com

info@ariyayin.com - [f](#) [i](#) [t](#) [y](#) /ariyayin

“ İÇİNDEKİLER

İSTİKLAL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır parlayacak!
O benimdir, o benim milletimindir ancak!

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül... ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım;
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbin âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar.
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imânı boğar,
'Medeniyet!' dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın,
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri 'toprak' diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır, atanı.
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şühedâ fışkıracak toprağı sıksan, şühedâ!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Hudâ,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyâda cüdâ.

Rûhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma' bedimin göğsüne nâ-mahrem eli!
Bu ezanlar-ki şehâdetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım.
Her cerâhamdan, İlâhî, boşanıp kanlı yaşım;
Fışkırır ruh-ı mücerred gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım!

Dalgalar sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır, hür yaşamış, bayrağımın hürriyet,
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif ERSOY

1. ÜNİTE - BİR KAHRAMAN DOĞUYOR

Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı-1	3
Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı-2	5
Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı-3	7
Mustafa Kemal'in Ailesi ve Çocukluğu	9
Mustafa Kemal'in Öğrenim Hayatı	13
Mustafa Kemal'in Fikir Hayatı	17
Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı	
Öncesi Askerlik Hayatı-1	21
Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı	
Öncesi Askerlik Hayatı-2	25
Mustafa Kemal'in Kişilik Özellikleri	29
Ünite Değerlendirme 1	31

2. ÜNİTE - MİLLÎ UYANIŞ: BAĞIMSIZLIK YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

I. Dünya Savaşı'nın Nedenleri	35
Savaşa Katılan Devletlerin Osmanlı Devleti'ne Yönelik Amaçları	39
Savaş Öncesi ve Savaş Sırasındaki Bloklar/ Osmanlı Devleti'nin Savaşa Girmesi	41
I. Dünya Savaşı'nda Savaşığımız Cepheler/ Çanakkale Cephesi	43
Kafkas Cephesi-Tehcir Kanunu	47
Kanal Cephesi/Suriye-Filistin Cephesi/ Irak-Basra Cephesi/Hicaz-Yemen Cephesi/ Galıçya-Romanya-Makedonya Cepheleri	49
ABD'nin Savaşa Girmesi/Wilson İlkelerinin Kabul Edilmesi/I. Dünya Savaşı'nın Sonuçları	51
Mondros Ateşkes Antlaşması	55
Mondros Ateşkes Antlaşması ve İşgallere Tepkiler	59
Paris Barış Konferansı/İzmir'in İşgali	61
Kuvayimillîye	63
Memleketin İç Durumu ve Cemiyetler/ Yararlı (Millî) Cemiyetler	65
Zararlı Cemiyetler	69
Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı/ Havza Genelgesi/Amasya Genelgesi	71
Erzurum Kongresi/Sivas Kongresi	75
Amasya Görüşmeleri/Temsil Heyetinin Ankara'ya Gelişi/Millî Mücadele'de Basının Rolü	79
Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve Misakımillî/ İstanbul'un Resmen İşgali	83
Büyük Millet Meclisinin Açılması	87
Büyük Millet Meclisine Karşı Çıkarılan Ayaklanmalar	89
Sevr Barış Antlaşması	93
Ünite Değerlendirme 2	97

3. ÜNİTE - MİLLÎ BİR DESTAN: YA İSTİKLAL YA ÖLÜM!

Doğu ve Güney Cepheleri	101
Batı Cephesi/Kuvayimillîye'nin Kaldırılması/ I. İnönü Savaşı	105
Teşkilat-ı Esasiye Kanunu/ Afganistan ile Dostluk Antlaşması	109
Londra Konferansı	111
İstiklal Marşı'nın Kabulü/Moskova Antlaşması	113
II. İnönü Savaşı/Kütahya-Eskişehir Muharebeleri	115
Maarif Kongresi	117
Millî Mücadele, Millî Seferberlik: Tekalif-i Milliye	119
Sakarya Meydan Muharebesi	123
Büyük Taarruz/Mudanya Ateşkes Antlaşması	127
Türkiye'nin Tapu Senedi: Lozan Antlaşması	131
Sanat ve Edebiyat Eserlerinde Millî Mücadele	135
Ünite Değerlendirme 3	137

4. ÜNİTE - ATATÜRKÇÜLÜK VE ÇAĞDAŞLAŞAN TÜRKİYE

Atatürk İlkeleri/Atatürkçülüğün Amaçları/ Atatürk İlkelerinin Ortak Özellikleri	141
Cumhuriyetçilik/Milliyetçilik	143
Halkçılık/Devletçilik	145
Laihlik/İnkılapçılık	147
Siyasi Alandaki Gelişmeler/Saltanatın Kaldırılması/ Ankara'nın Başkent Oluşu/Cumhuriyetin İlan Edilmesi	149
Halifelğin Kaldırılması/3 Mart 1924'te Yapılan Diğer Siyasi Yenilikler/1924 Anayasası'nın Kabulü	153
Hukuk Alanındaki Gelişmeler/Hukuk Alanındaki Bazı Çalışmalar/Türk Medeni Kanunu	157
Eğitim ve Kültür Alanındaki Gelişmeler/Tevhid-i Tedrisat Kanunu/Harf İnkılabı/Millet Mektepleri	159
Türk Tarih Kurumu/Türk Dil Kurumu/Üniversite Reformu/Güzel Sanatlar ve Spordaki Gelişmeler	163
Toplumsal Alandaki Gelişmeler/Şapka Kanunu/ Kılık Kıyafet Kanunu/Tekke, Zaviye ve Türbelerin Kapatılması	167
Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklikler/Soyadı Kanunu/Kadınlara Siyasi Hakların Verilmesi	169
Ekonomi Alanındaki Gelişmeler/ Türkiye İktisat Kongresi	173
Tarım Alanında Yapılan Çalışmalar/Sanayi ve Ticaret Alanında Yapılan Çalışmalar	175
Denizcilik Alanındaki Gelişmeler/ 1929 Dünya Ekonomi Bunalımı ve Türkiye	179
Sağlık Alanındaki Gelişmeler/Hıfzıssıhha Müessesesi Sağlık Alanında Yapılan Diğer Çalışmalar	181
İlebet Cumhuriyet/Bir Devrin Tanığı: Nutuk/ Onuncu Yıl Nutku/Cumhuriyetin Sağladığı Kazanımlar	183
Atatürk İlke ve İnkılaplarının Esasları	185
Ünite Değerlendirme 4	187

5. ÜNİTE - DEMOKRATİKLEŞME ÇABALARI

Demokratikleşme Yolunda Adımlar	191
Mustafa Kemal'e Suikast Girişimi	195
Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelik Tehditler	197
Ünite Değerlendirme 5	201

6. ÜNİTE - ATATÜRK DÖNEMİ TÜRK DİŞ POLİTİKASI

Atatürk Dönemi Türk Dış Politikasının Temel İlkeleri ve Amaçları	205
Lozan Barış Antlaşması/Yabancı Okullar Sorunu/ Dış Borçlar Sorunu	207
Musul Sorunu/Nüfus Mübadelesi/Milletler Cemiyetine Giriş	211
Balkan Antantı/Sadabat Paketi/Montrö Boğazlar Sözleşmesi	215
Hatay'ın Ana Vatanına Katılması	219
Ünite Değerlendirme 6	221

7. ÜNİTE - ATATÜRK'ÜN ÖLÜMÜ VE SONRASI

Atatürk Bizimle	225
Atatürk'ün Türk Milletine Bıraktığı Eserler	227
Atatürk'ün İkinci Dünya Savaşı Öncesi Tespitleri ve Girişimleri	229
İkinci Dünya Savaşı	231
İkinci Dünya Savaşı ve Türkiye	233
Demokrasi Yolunda Türkiye	235
Ünite Değerlendirme 7	237
Cevap Anahtarları	239

Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı - 1

Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı Devleti'ne Etkileri

XV. ve XVIII. yüzyıllar arasında Avrupa'da yaşanan Coğrafi Keşifler, Rönesans, Reform, Aydınlanma Çağı, Sanayi İnkılabı ve Fransız İhtilali gibi gelişmeler Avrupa'nın değişim içerisine girerek bilimsel, sosyal, kültürel ve ekonomik olarak gelişmesine katkı sağlamıştır.

Sanayi İnkılabı

- > 18. yüzyılın sonları ile 19. yüzyılın başları arasında İngiltere'de başlayan sanayileşme daha sonra diğer Avrupa ülkelerine hızla yayıldı.
- > Sanayileşen ülkelerde fabrikalar çoğaldı. Buna bağlı olarak üretim arttı, bol ve ucuz mal üretimi sağlandı.
- > Fabrikalar sayesinde seri üretime geçen ülkeler daha fazla ürün elde edebilmek için ham madde kaynakları aramaya başladılar. Üretilen ürünlerin pazarlanması ve ham madde arayışı sömürgecilik anlayışını ortaya çıkardı.

Fransız İhtilali

- > 1789'daki Fransız İhtilali tüm dünyada eşitlik, adalet, bağımsızlık ve milliyetçilik düşüncelerinin doğmasına ve yayılmasına ortam hazırladı.
- > Bu durumdan en çok Osmanlı Devleti ile Avusturya-Macaristan İmparatorluğu gibi çok uluslu devletler etkilendi.
- > Bu devletlerin egemenliğinde yaşayan milletler, milliyetçilik düşüncesi doğrultusunda bağımsızlıklarını kazanmak için mücadeleye giriştiler. Böylece çok uluslu devletler dağılma sürecine girmeye başladı.

- ▶ Avrupa'da yaşanan bu gelişmeler Osmanlı'yı siyasi, sosyal ve ekonomik olarak olumsuz etkilemiştir.
- ▶ Sanayi İnkılabı sonrasında Avrupalı devletler tarafından yaygınlaştırılan sömürgecilik faaliyetleri sonrasında Osmanlı Devleti, Avrupalı devletlerin pazar olarak gördüğü bir ülkeye dönüşmüştür.
- ▶ Fransız İhtilali'nin yaydığı milliyetçilik akımı ve yabancı devletlerin kışkırtmaları, azınlıkların isyan etmelerine ve devletin parçalanma sürecine girmesine neden olmuştur.

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓	Yanlış ✗
1	Aydınlanma Çağı'nda birçok alanda teknolojik buluşlar gerçekleştirilmiş ve bunların üretime uygulanmasıyla da Sanayi İnkılabı'nın temelleri atılmıştır.		
2	Fransız İhtilali ile tüm dünyaya yayılan milliyetçilik düşüncesi, farklı milletleri bünyesinde barındıran imparatorlukların parçalanmasına ve dağılmasına yol açmıştır.		
3	Rönesans ile küçük üretim atölyelerinin yerini büyük fabrikalar; insan gücünün yerini ise makine gücü almıştır.		
4	Reform hareketleri; dinin etkisinde olmayan, özgür bir araştırma ortamının oluşmasına katkı sağlayarak deney ve gözleme dayanan bilimin önünü açmıştır.		
5	Rönesans hareketleri ile okyanuslara açılan Avrupalı devletler keşfettikleri yeni kıtalardan ekonomik değeri yüksek olan altın ve gümüş madenlerini Avrupa'ya taşımışlardır.		
6	Sanayi İnkılabı sonucunda üretimdeki artışa bağlı olarak ham madde ve pazar ihtiyacı artınca sanayileşmiş ülkeler arasında sömürgecilik yarışı da hız kazanmıştır.		
7	Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan uluslar Sanayi İnkılabı'nın ortaya çıkardığı sömürgecilik anlayışının etkisiyle ulusal bağımsızlık isyanları başlatmışlardır.		
8	Avrupa'da ekonomik kalkınmayla birlikte bilim, sanat ve edebiyatın da hızla gelişmesi, ilk olarak reform hareketleri ile ortaya çıkmıştır.		

1. Fransız İhtilali'nden sonra yayımlanan Fransız İnsan ve Vatandaş Hakları Bildirisi'nde hürriyet, güvenlik, insan hakları gibi hakların yanı sıra egemenliğin millete ait olduğu da yer aldı. Fransız İhtilali ile her milletin kendi bağımsız devletini kurması gerektiğinin vurgulanması, milliyetçilik fikrinin yayılmasına ve imparatorlukların dağılma sürecine girmesine yol açtı.

Metinde Fransız İhtilali'nin imparatorlukları,

- I. Siyasi
- II. Dinî
- III. İktisadi

alanlarından hangisi ya da hangilerinde doğrudan olumsuz etkilediği vurgulanmıştır?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

2.

SANAYİ İNKILABI

18. yüzyılda başlayan Sanayi İnkılabı'nı Osmanlı Devleti takip edemedi. Sanayisi gelişen Avrupa ülkeleri pazar olarak kullanabilecekleri ülkeler aradılar. Osmanlı Devleti, Avrupalı devletler için ham maddesi ucuza alınan ve ellerindeki ürünlerin satılacağı bir pazar ülkesine dönüştü.

FRANSIZ İHTİLALİ

Dünyada eşitlik, adalet, demokrasi, insan hakları ve milliyetçilik gibi kavramlar yayılmaya başladı. Milliyetçilik akımının etkisi ile Osmanlı sınırları içinde yaşayan milletler, kendi bağımsız devletlerini kurmak için isyanlar çıkarmaya başladı.

18. yüzyılda Avrupa'da yaşanan gelişmelerle ilgili verilen bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Sanayi İnkılabı, Osmanlı Devleti'nin iktisadi açıdan zarar görmesine neden olmuştur.
- B) Sanayi İnkılabı, Osmanlı Devleti'ni uluslararası açık bir pazara dönüştürmüştür.
- C) Osmanlı Devleti, Fransız İhtilali ile ekonomik bağımsızlığını kaybetmiştir.
- D) Fransız İhtilali, Osmanlı Devleti'ni parçalanma tehdidiyle karşı karşıya bırakmıştır.

3. Fransız İhtilali'nin ortaya çıkardığı sonuçlar XIX. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin sarsılmasına neden oldu. Özellikle milliyetçilik fikri birden fazla milleti bünyesinde barındıran imparatorlukları olumsuz etkiledi. Fransızlar milliyetçilik fikrini "Her millete bir devlet" sloganıyla dış politikada bir araç olarak kullandılar. Bu fikrin en fazla etkilediği devletlerden biri de Osmanlı Devleti oldu.

Buna göre Osmanlı Devleti'nin milliyetçilik fikrinden olumsuz etkilenmesinde aşağıdakilerden hangisi daha çok etkili olmuştur?

- A) Çok uluslu bir yapıya sahip olması
- B) Merkezî otorite ile yönetilmesi
- C) Eğitim ve öğretimde birlik olmaması
- D) Devletin mali yapısının bozuk olması

4. Sanayi İnkılabı ile sanayileşen Avrupalı devletler ürettikleri ürünleri kapitülasyonlar sayesinde Osmanlı ülkesine kolaylıkla ihraç ettiler. Osmanlı pazarları Avrupa'dan gelen ucuz ürünlerle doldu. İnsanlar, ucuz ithal mallara yönelince malını satamayan yerli esnaf üretimini durdurdu. Böylece Osmanlı sanayisi yavaş yavaş çöktü. Devlet bütçesi sürekli açık vermeye başladı. Açığı kapatmak isteyen yöneticiler halktan toplanan vergilerin miktarını artırdılar ve yeni vergiler koydular.

Bu bilgide Sanayi İnkılabı'nın Osmanlı Devleti'ni öncelikle hangi alanda olumsuz etkilediği açıklanmıştır?

- A) Askerî
- B) Ekonomi
- C) Sosyal
- D) Kültürel

5. Milliyetçilik düşüncesinin Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarında daha fazla etkili olmasında aşağıdaki faktörlerden hangisi doğrudan etkili olmamıştır?

- A) Çok uluslu bir yapıya sahip olması
- B) Kozmopolit bir yapının bulunması
- C) Farklı etnik özellikteki milletlerin bulunması
- D) Müslüman nüfusun daha fazla olması

Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı - 2

Osmanlı Devleti'nin Dağılmasını Önleme Çabaları

Fransız İhtilali sonrası başlayan milliyetçilik (ulusçuluk) akımının etkisiyle Osmanlı topraklarında yaşayan azınlıkların bu ayrılıkçı düşüncelerini yok etmek ve devletin parçalanmasının önüne geçmek amacıyla yöneticiler tarafından değişik zamanlarda aşağıdaki önlemler alınmıştır.

Tanzimat Fermanı'nın İlanı (1839)

Bu ferman ile Osmanlı topraklarında yaşayan herkes din, ırk ayrımı yapılmaksızın eşit kabul edilmiş, bu yolla azınlıkların devlete olan bağlılığını artırmak ve devletin dağılmasının önüne geçilmek istenmiştir. Ancak bağımsızlık hayaline kapılan azınlıklar, atılan bu adımlara rağmen isyan etmekten vazgeçmemişlerdir.

Islahat Fermanı'nın İlanı (1856)

Tanzimat Fermanı ile tanınan hakları yetersiz gören Avrupa devletlerinin baskısı ile yayımlanmıştır. Bu ferman ile Osmanlı topraklarında yaşayan gayrimüslimlere fazladan haklar verilerek milliyetçilikten kaynaklanan dağılmanın önüne geçilmek istenmiştir. Ancak buna rağmen azınlık isyanları önlenememiştir.

Kanun-i Esasi'nin İlanı (1876)

Türk tarihinin ilk anayasası olan Kanun-i Esasi ile devletin, artık padişahın kişisel isteklerine göre değil anayasadaki kurallara göre yönetilmesine karar verildi. Anayasada kişiler arası eşitlik, mal ve konut dokunulmazlığı, eğitim hakkı, vicdan hürriyeti, basın hürriyeti ve mahkemelerin bağımsızlığı gibi hak ve hürriyetlere yer verilmiştir.

Meşrutiyet'in İlanı (1876)

Anayasaya göre Mebusan Meclisinin açılması ile Osmanlı Devleti'nde I. Meşrutiyet Dönemi başlamıştır. Halk ilk kez seçimlere katılarak sınırlı da olsa yönetimde söz sahibi olmuştur. Bu mecliste Müslümanların yanında azınlıklar da temsil edilmiştir. Meşrutiyet yönetimi ile padişahın yetkileri kısıtlanmıştır.

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓	Yanlış ✗
1	Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile Osmanlı Devleti'nde halk ilk kez seçimlere katılarak sınırlı da olsa yönetimde söz sahibi olmuştur.		
2	Osmanlı Devleti'nde Kanun-i Esasi adı verilen anayasa hükümleri gereğince meşrutiyet yönetimine geçilmiştir.		
3	Osmanlı Devleti dağılmayı engellemek adına hukuki girişimlerde bulunmuştur.		
4	Islahat Fermanı'nın Avrupalı devletlerin baskısı sonucu ilan edilmesi Osmanlı Devleti'nin egemen devlet anlayışını güçlendirmiştir.		
5	1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı ile hukukun üstünlüğü kabul edilmiştir.		
6	Islahat Fermanı'nın ilan edilmesi ile millî egemenliğe dayalı bağımsız bir devlet yapısı oluşturulmak istenmiştir.		
7	Osmanlı Devleti, devletin bekasını korumak adına yayınladığı Kanun-i Esasi ile vatandaşlarının temel hak ve hürriyetlerini güvence altına almıştır.		
8	Kanun-i Esasi ile padişahın devleti yönetme konusundaki yetkileri artırılmıştır.		

1. Osmanlı'nın 19. yy.da dağılmanın önüne geçmek için yaptığı bazı çalışmalar tabloda gösterilmiştir.

Tanzimat Fermanı	Yayımlanan bu ferman ile Müslüman ve azınlıkların hakları yasal güvence altına alındı.
Islahat Fermanı	Avrupalıların isteği üzerine yayımlanan bu ferman ile azınlıklar geniş haklar elde ettiler.
I. Meşrutiyet	Türk tarihinde halk ilk kez kısıtlı da olsa yönetime katılmıştır.
Mebusan Meclisi	Halkın seçtiği kişilerden oluşan bir meclistir.

Tabloda verilen bilgilerden yola çıkarak aşağıdaki çıkarımların hangisine ulaşamaz?

- A) Fransız İhtilali'nin neden olduğu ulusçu isyanların önüne geçilmek istenmiştir.
B) Millî egemenlik anlayışı güçlenmiştir.
C) Gerçekleştirilen bu çalışmalarla Osmanlı Devleti'nin dağılması önlenmiştir.
D) Hukuk devleti anlayışını yerleştirmek için çalışmalar yapılmıştır.

2. Azınlık isyanları devam ederken XIX. yüzyılın ortalarına doğru Osmanlı'da Jön Türkler olarak bilinen bir grup, Fransız İhtilali ile dünyaya yayılmaya başlayan hürriyet, eşitlik, adalet gibi fikirlerden etkilendi. Jön Türkler azınlık isyanlarını önlemek için farklı bir fikir ortaya koydular. Onlara göre azınlıkların isyan etmelerinin temel nedeni, padişahın ülkeyi tek başına yönetmesiydi. Ayrıca azınlık isyanlarının önlenmesi için Avrupa'da olduğu gibi bir anayasa hazırlanmalı, meclis açılmalı, bu mecliste azınlıklara da temsil hakkı verilmeli ve padişah ülkeyi bu meclisle birlikte yönetmeliydi.

Buna göre Osmanlı Devleti'nde yaşanan,

- I. Kanun-i Esasi'nin hazırlanması
II. Meşrutiyet yönetiminin kabul edilmesi
III. Düyûn-u Umûmiye İdaresinin kurulması

gelişmelerinden hangisi ya da hangileri Jön Türklerin amaçlarına ulaştığının kanıtıdır?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

3. 1876'da ilan edilen Kanun-i Esasi ile devletin, artık padişahın kişisel isteklerine göre değil anayasadaki kurallara göre yönetilmesi kararlaştırıldı. Anayasada kişiler arası eşitlik, mal ve konut dokunulmazlığı, eğitim hakkı, vicdan hürriyeti, basın hürriyeti ve mahkemelerin bağımsızlığı gibi kişi hak ve hürriyetlerine yer verildi.

Buna göre Kanun-i Esasi ile ilgili,

- I. İnsan hak ve özgürlüklerini anayasal güvence altına almıştır.
II. Mahkemelerin yetkilerinin sınırlandırılmasında etkili olmuştur.
III. Kişi egemenliğine tamamen son vermiştir.

yargılarından hangisi ya da hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

4. 1839 yılında ilan edilen Tanzimat Fermanı'na göre halkın can, mal ve namus güvenliği sağlanacak, vergi herkesin gelirin'e göre alınacak ve mahkemeler açık olarak yapılacaktı. Tanzimat Fermanı ile Müslüman ve gayrimüslim ayrımı yapılmaksızın herkes kanun önünde eşit sayıldı.

Bu bilgiye göre Tanzimat Fermanı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Yabancı devletlerin baskısıyla ilan edildiği
B) Anayasal düzeni devam ettirdiği
C) Halkın yönetime katılmasını sağladığı
D) Temel hak ve hürriyetleri koruma altına aldığı

5. **Islahat Fermanı'nda** "Gayrimüslimlere devlet görevine girme, askerlik yapma ve askerî okullarda öğrenim görme gibi konularda Müslümanlarla aynı haklar tanınacaktır." **maddesinin yer alması Osmanlı Devleti'nin aşağıdakilerden hangisine önem verdiğini gösterir?**

- A) Vatandaşları arasındaki eşitliği sağlamaya
B) Dil ve din birliğini korumaya
C) Sömürgecilik anlayışını yerleştirmeye
D) Ulus egemenliğini hâkim kılmaya

Avrupa'daki Gelişmeler ve Osmanlı - 3

Osmanlı Devleti'nin Dağılmasını Önleme Çabaları

Fransız İhtilali sonrası başlayan milliyetçilik (ulusçuluk) akımının etkisiyle Balkanlarda ortaya çıkan ayrılıkçı ve gittikçe şiddetlenen isyanlar, devleti dağılma noktasına getirdi. Devleti içinde bulunduğu durumdan ve dağılmaktan kurtarmak isteyen bazı yönetici ve aydınlar çeşitli fikirler geliştirdiler. Bu fikirler şunlardır:

Osmanlıcılık

Osmanlı sınırları içerisinde yaşayan bütün insanları dil, din, ırk ayrımı yapmadan Osmanlı vatandaşı olarak kabul eden düşünce akımıdır. Bu düşünce ile herkes eşit haklara sahip olacağından dağılmanın önüne geçileceği düşünülmüştür. Başlıca temsilcileri Şinasi, Namık Kemal ve Ziya Paşa'dır.

İslamcılık

Tüm Müslümanların Osmanlı halifesinin etrafında toplanmasını savunan düşünce akımıdır. Bu fikri savunanlara göre devletin parçalanmasını önlemek için sadece Müslümanları bir çatı altında toplamak gereklidir. Başlıca temsilcileri Sait Halim Paşa, Mehmet Âkif Ersoy'dur. Diğer adı Ümmetçiliktir.

Batıcılık

Osmanlı'nın dağılmasının temel nedenini Batı'nın bilim ve tekniğinden uzak kalmasına bağlamıştır. Bu fikir akımıyla Batı'nın bilim ve tekniğini, yönetim biçimini ve düşünce yapısını alarak Osmanlı'nın geri kalmışlıktan kurtarılması ve dağılmanın önlenmesi amaçlanmıştır. Abdullah Cevdet, Celal Nuri ve Tevfik Fikret tarafından temsil edilmiştir.

Türkçülük

Bu fikir akımına göre Osmanlı Devleti dini, dili, soyu ve ülkesi bir olan topluma dayanarak ayakta kalabilirdi. Türkçülük akımı, Osmanlı yönetimi altında yaşayan Türklere millî bilinç kazandırmayı amaçlamıştır. Başlıca temsilcileri Ziya Gökalp, Yusuf Akçura, Gaspıralı İsmail ve Mehmet Emin Yurdakul'dur.

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓	Yanlış ✗
1	İslamcılık fikir akımı, Osmanlı Devleti'nin Avrupa'yı örnek alarak çağdaşlaşması gerektiğini savunmuştur.		
2	Dünyadaki bütün Türkleri bir çatı altında toplamayı amaçlayan Osmanlı aydınları Batıcılık fikir akımının temsilcileridir.		
3	Osmanlıcılık akımı; dili, dini, ırkı ne olursa olsun Osmanlı topraklarında yaşayan bütün herkesi Osmanlı vatandaşı olarak kabul etmiştir.		
4	Türkçülük, Müslüman milletlerin Osmanlı halifesinin liderliğinde tek bir çatı altında birleşmesini savunan fikir akımıdır.		
5	Osmanlı'nın dini, dili, soyu ve ülkesi bir olan topluma dayanarak ayakta kalabileceğini belirten fikir akımını Ziya Gökalp, Mehmet Emin Yurdakul gibi aydınlar savunmuştur.		
6	İslamcılık, Osmanlı Devleti'nde yaşayan halkın tamamını din, dil, ırk, etnik yapı ayrımı yapmadan eşit kabul eden düşünce akımıdır.		
7	Osmanlı Devleti'nin kurtuluşunun tüm kurumları ve yaşam biçimiyle Avrupa'yı örnek alan bir devlet olmakla sağlanacağını savunan kişiler Batıcılık fikir akımının temsilcileridir.		
8	Ümmetçilik, İslami kuralların devlet hayatına tam anlamıyla hâkim olmasını ve Müslümanların Osmanlı halifesinin etrafında toplanmasını savunan fikir akımıdır.		

1. Osmanlıcılık, Osmanlı Devleti sınırları içinde yaşayanları hangi din ve soydan olursa olsun kaynaştırarak bir "Osmanlı milleti" oluşturmayı hedeflemiştir. Milliyetçiliğe dayalı hareketlere son vererek devletin bütünlüğünü sağlamayı düşünmüştür. Bu akıma göre; Türk, Ermeni, Yahudi, Arnavut, Arap, Bulgar her millet Osmanlı Devleti'nin ayrılmaz parçalarıdır. Bundan dolayı Osmanlı sınırlarında yaşayan her ulus aynı hak ve sorumluluklara sahip, ayrıcalığı olmayan Osmanlı vatandaşı olacaktır. Bu düşünceyi hayata geçirmek için de meşrutiyet yönetiminin uygulanmasını esas almıştır.

Metne bakarak Osmanlıcılık akımı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Milliyetçilik akımını desteklemiştir.
B) Dağılmanın önüne geçmeyi hedeflemiştir.
C) Eşitlikçi devlet anlayışını benimsemiştir.
D) Halkın yönetime katılmasını gerekli görmüştür.

2. İslamcılık, İslami kuralların devlet hayatına tam anlamıyla hâkim olmasını ve Müslümanların Osmanlı halifesinin etrafında toplanmasını savunan fikir akımıdır. Bu fikri savunanlara göre İslamcılık, devlet ve toplum düzenlerinin içinde en gelişmiş ve en yararlısıdır. Bu nedenle İslami kurallar, ödün verilmeden devlet hayatı ve toplumsal yaşamda uygulanmalı, yeryüzündeki bütün İslam ülkeleri arasında birlik kurulmalıdır. Osmanlı padişahı aynı zamanda Müslümanların halifesi olduğu için kurulacak birlik, devlete eski gücünü ve saygınlığını yeniden kazandıracaktır.

Buna göre İslamcılık fikir akımı,

- I. Müslümanları halife etrafında birleştirmek
II. Osmanlı Devleti'ni güçlü hale getirmek
III. Gayrimüslimleri ayrıcalıklı konuma getirmek

hedeflerinden hangisi ya da hangilerini gerçekleştirmek için ortaya atılmıştır?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

3. Batıcılık 18. yüzyıldaki ıslahatlara dayanan bir fikir akımıdır. Bu fikir akımıyla Batı'nın bilim ve teknolojisini, yönetim biçimini ve düşünce yapısını alarak Osmanlı Devleti'nin geri kalmışlıktan kurtarılması ve yıkılmasının önlenmesi amaçlanmıştır. Başlıca temsilcileri Abdullah Cevdet, Celal Nuri (İleri) ve Tevfik Fikret'tir.

Buna göre Batıcılık fikir akımı ile aşağıdakilerden hangisinin amaçlandığı söylenebilir?

- A) Ulusal bağımsızlık hareketlerini desteklemek
B) Ülkede yaşayan azınlıklara imtiyaz tanımak
C) Avrupalı devletlerin himayesi altına girmek
D) Devleti dağılmaktan kurtarmak

4. Türkçülük, bütün Türkleri Osmanlı Devleti çatısı altında millî bir duygu ile bilinçlendirmeyi ve bir bayrak altında toplamayı amaçlayan fikir akımıdır. II. Meşrutiyet öncesinde kültürel alanda kendini göstermişken daha sonra büyük Türk birliğini kurma idealine (Turancılık) dönüşmüştür.

Buna göre Türkçülük fikir akımının "Pantürkizm (Turancılık)" idealine dönüşmesinde aşağıdaki kavramlardan hangisi etkili olmuştur?

- A) Batıcılık B) İslamcılık
C) Milliyetçilik D) Ümmetçilik

5. 19. yüzyıl başlarında Osmanlı Devleti dağılma sürecine girdi. Bu gelişme üzerine Osmanlı aydınları ve devlet adamları devletin parçalanıp dağılmasını önlemek için bazı fikir akımları ortaya attılar. Bunların başlıcaları; Osmanlıcılık, İslamcılık, Türkçülük ve Batıcılıktır. Fakat tüm çabalar sonuçsuz kaldı. 19. yüzyılın sonlarından itibaren ortaya atılan fikir akımları ve yenileşme çalışmaları sorunu çözemediği gibi toplum içindeki ayrılıkları da ortadan kaldırmaya yetmedi.

Verilen bilgiye göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

- A) Kurtuluş için farklı düşüncelerin ortaya çıktığı
B) Ayrılıkçı düşüncelerin son bulduğu
C) Fikir akımlarının kötüye gidişi durduramadığı
D) Dağılmanın önüne geçilmek istendiği

Mustafa Kemal'in Ailesi ve Çocukluğu

Mustafa Kemal'in Ailesi

- ▶ Mustafa; 1881 yılında o zamanlar bir Osmanlı kenti olan Selanik'te, orta gelirli bir ailenin çocuğu olarak dünyaya geldi.
- ▶ Annesi Zübeyde Hanım, babası Ali Rıza Efendi'dir. Ailesi, hem anne hem baba tarafından Osmanlı Devleti zamanında Rumeli'yi Türkleştirmek amacıyla Anadolu'dan göç ettirilerek bu coğrafyaya yerleştirilen Türkmenlerdendir.
- ▶ Zübeyde Hanım gelenek ve göreneklerine bağlı; Ali Rıza Efendi ise yeniliklere daha açık bir insandı. Bu durum Mustafa Kemal'in hem yeniliklere açık hem de gelenek ve görenekleri iyi bilerek yetişmesini sağladı.
- ▶ Mustafa Kemal; sevgi, saygı ve dayanışma duygularının yoğun olduğu bir aile ortamında yetişmiştir. Mustafa Kemal, aile hayatına büyük önem vermiş ve ilk ilhamını ailesinden aldığı sık sık dile getirmiştir.
- ▶ Karşılaştığı zorlukların üstesinden gelmesi, geleceği ile ilgili kararlar alması ve aldığı kararların arkasında durması yine çocukluk yıllarından miras kalan özelliklerinden bazılarıdır.

Batı'ya Erken Açılan Kent: Selanik

▶ Şehrin Sosyal ve Etnik Yapısı

- Şehir Türklerle birlikte Rum, Sırp, Yunan, Bulgar ve Yahudi gibi farklı etnik ve dinî kökenden gelen toplulukların birlikte yaşadığı çok uluslu bir yapıya sahipti.
- Çok uluslu yapı, zengin bir kültürel ortamın oluşmasını sağlamıştır. Bu ortam, Mustafa'nın farklı düşünce ve inançlara karşı saygılı olmasında, demokratik bir kişilik kazanmasında etkili olmuştur.

▶ Şehrin Kültürel Yapısı

- Türkçe, Rumca, İbranice ve Bulgarca gazete ile dergiler yayınlanmaktaydı.
- Önemli fikir akımlarının etkisi altındaydı.
- Avrupa'da çıkarılan gazete, dergi ve kitaplar kolayca temin edilebiliyordu.

▶ Şehrin Ekonomik Yapısı

- Dünyanın farklı yerleri ile liman ve demir yolu bağlantısı bulunuyordu.
- Gelişmiş bir ticaret ve sanayi merkezi idi.
- Osmanlı Devleti'nin Avrupa ülkeleri ile ticaretinde önemli bir yere sahipti.

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓	Yanlış ✗
1	Mustafa Kemal'in annesi Zübeyde Hanım okuma yazma bilen kültürlü bir ev hanımıydı.		
2	Mustafa Kemal'in hem anne hem de baba tarafından soyu, Balkanların Türkleştirilmesi amacıyla Anadolu'dan iskân edilen "Türkmenlerden" gelmektedir.		
3	Selanik'te Türkçe, Rumca, İbranice ve Bulgarca gazete ile dergiler yayınlanması şehrin ticaret merkezi haline gelmesinin en önemli nedenidir.		
4	Selanik'te farklı etnik ve dinî kökenden gelen toplulukların birlikte yaşaması, Mustafa Kemal'de farklı düşüncelere saygılı olma özelliğinin oluşmasına katkı sağlamıştır.		
5	Mustafa Kemal'in dünyaya geldiği Selanik, günümüzde Bulgaristan'da bulunmaktadır.		
6	Avrupa'da yaşanan kültürel gelişmeler Selanik'te kolayca yayılma imkânı bulmuştur.		
7	Selanik'in gelişmiş bir limana sahip olması kentin iktisadi açıdan geri kalmasına neden olmuştur.		
8	Selanik'te farklı inançtan insanların bir arada yaşaması şehirde inanç birliğinin sağlanmasını kolaylaştırmıştır.		

B. Aşağıda Mustafa Kemal'in çocukluk dönemini geçirdiği Selanik şehrinin bazı özellikleri verilmiştir. Verilen özellikler öncelikle veya daha çok hangi alana ait ise o özelliğin numarasını ilgili kutucuğa yazınız.

Gelişmiş bir ticaret ve sanayi şehriydi.

1

Türk, Rum, Bulgar, Sırp, Yahudi ve Ermeni gibi milletler bir arada yaşıyordu.

2

Önemli fikir akımlarının etkisi altındaydı.

3

Çok sayıda gazete ve derginin basıldığı bir şehirdi.

4

Çeşitli din ve milletten oluşan insanlar bir arada yaşıyordu.

5

Osmanlı Devleti'nin Avrupa ile ticaretinde önemli bir yere sahipti.

6

Zengin bir basın ve yayın hayatı vardı.

7

Dünyanın farklı yerleriyle liman ve demir yolu bağlantısı vardı.

8

Çok uluslu bir yapıya sahipti.

9

Selanik'in Sosyal Yapısı

Selanik'in Kültürel Yapısı

Selanik'in Ekonomik Yapısı

1. Eşi Ali Rıza Efendi'nin ölümü ile sıkıntı içine düşen Zübeyde Hanım, çocukları ile birlikte kardeşi Hüseyin Efendi'nin çalıştığı çiftliğe taşınır. Mustafa Kemal bu durumu şöyle anlatmıştır:

"Az zaman sonra babam öldü. Annemle birlikte dayımın yanına yerleştik. Dayım köy hayatı yaşıyordu. Ben de bu hayata karıştım. Bana vazifeler veriyor, ben de bunları yapıyordum. Başlıca vazife tarla bekçiliği idi. Kardeşimle birlikte bakla tarlasının ortasındaki bir kulübede oturduğumuz ve kargaları kovmakla uğraştığımızı unutamam. Çiftlik hayatının öteki işlerine de karışıyordum."

Buna göre çiftlik yaşantısında yaptığı işler Mustafa Kemal'in,

- I. Diploması becerisi
- II. Görev bilinci kazanma
- III. Sorumluluk almayı öğrenme

davranışlarından hangisi ya da hangilerini kazanmasında doğrudan etkili olmuştur?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

2. Mustafa, yedi yaşındayken babasını kaybetmiş ve yetim kalmıştır. Zübeyde Hanım, eşinin vefatı üzerine üç çocuğuyla birlikte kardeşinin çalıştığı çiftlik evine taşınmış, bu durum Mustafa'nın eğitim hayatının bir süre aksamasına neden olmuştur. Eğitime önem veren ve kültürlü bir insan olan Zübeyde Hanım oğlunun okuldan uzak kalmasına üzülmüştür. Bir süre sonra onu Selanik'teki teyzesinin yanına göndererek Mustafa'nın eğitimine devam etmesini sağlamıştır.

Buna göre Zübeyde Hanım ile ilgili aşağıdaki-lerden hangisi söylenirse yanlış olur?

- A) Oğlunun iyi bir askerî eğitim almasını istemiştir.
- B) Oğlunun öğrenim görmesi için çabalamıştır.
- C) Oğlunun eğitimi ile yakından ilgilenmiştir.
- D) Mustafa'nın eğitimi için destek almıştır.

3. Ekonomik ve kültürel canlılığın hâkim olduğu Selanik'te çeşitli inanç ve milliyetten insanlar bir arada yaşıyorlardı.

Verilen bilgide Selanik şehrinin,

- I. Sosyal
- II. İktisadi
- III. Dinî
- IV. Askerî

özelliklerinden hangilerine değinilmiştir?

- A) I ve II.
- B) I, II ve III.
- C) II ve IV.
- D) I, III ve IV.

4. Aşağıdaki tabloda Selanik şehrinin özellikleri ile bu özelliklerin ilgili oldukları alanlar gösterilmiştir.

Şehrin Özelliği	Alan
Zengin bir etnik yapıya sahip olması	Sosyal
Zengin bir basın-yayın hayatının bulunması	Kültürel
Türkçe ve Rumca gazetelerin yayınlanması	İktisadi
Farklı inançtaki kişilerin birlikte yaşadığı bir yer olması	Dinî

Tabloya göre alan-özellik eşleştirmelerinden hangisinin şehrin özelliğini tam olarak yansıttığı söylenemez?

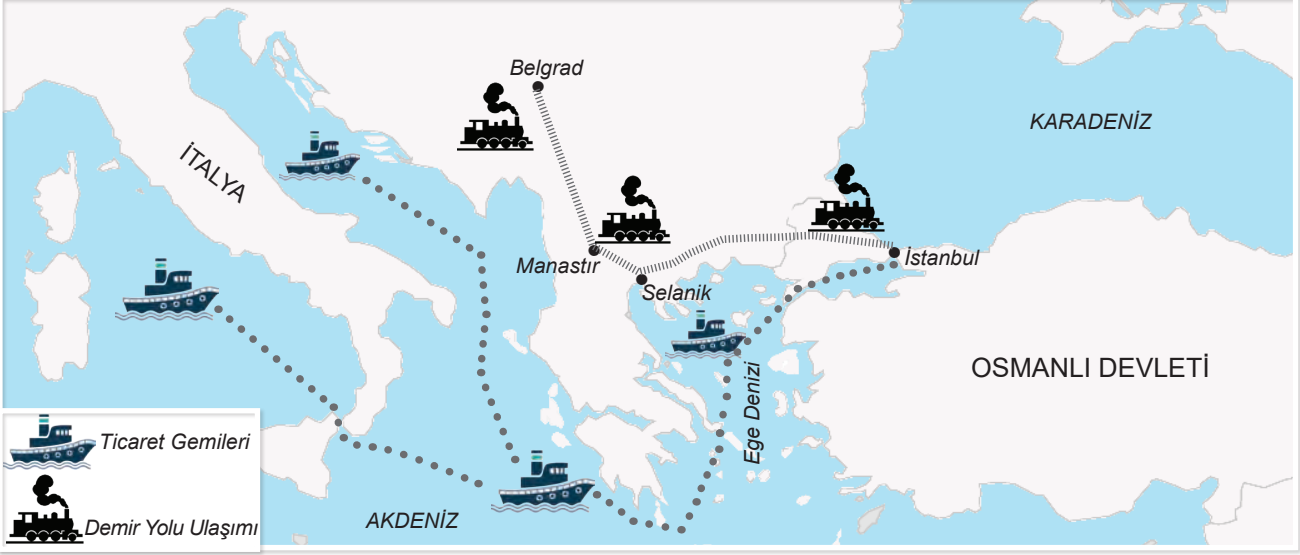
- A) Sosyal
- B) Kültürel
- C) Dinî
- D) İktisadi

5. Selanik şehrinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi Mustafa Kemal'in farklı kültürleri yakından tanımada ve bu kültürlere saygı göstermesinde **daha çok** etkili olmuştur?

- A) Dünyanın farklı yerleriyle liman bağlantısının bulunması
- B) Canlı bir ticaret merkezi olması
- C) Farklı inanç ve milletlerin bir arada yaşaması
- D) Manastır, Üsküp, Belgrad ve İstanbul şehirlerine demir yolu ile bağlanması

6. Aşağıdaki haritada Mustafa Kemal'in çocukluğunu geçirdiği Selanik şehri gösterilmiştir.

Verilen haritadan Mustafa Kemal'in çocukluk yıllarının geçtiği Selanik şehrinin,

- I. Coğrafi
- II. Sosyal
- III. İktisadi
- IV. Dinî

Yapılarından hangileri hakkında **doğrudan** çıkarımda bulunulabilir?

- A) I ve III. B) I, II ve III. C) II ve IV. D) II, III ve IV.
7. Selanik'te Türkçe, Rumca, Bulgarca ve İbranice yayımlanan resmî vilayet gazetesinin yanı sıra Avrupa'da çeşitli dillerde basılan gazete, dergi ve kitapları takip etme imkânı da vardı. Şehirde Türklerle birlikte Rum, Bulgar, Sırp, Yahudi ve Ermeniler yaşamaktaydı. Bu nedenle dil, din, gelenek ve görenekler de farklılık gösteriyordu. Bu ortam, Mustafa Kemal'in farklı düşünce ve inançlara karşı saygılı olmasında ve demokratik bir kişilik kazanmasında etkili olmuştur.

Yalnızca bu bilgiye göre Selanik şehri ile ilgili aşağıdakilerden hangisi **söylenemez**?

- A) Zengin bir kültürel yapı bulunmaktadır. B) Ekonomik açıdan gelişmiş bir şehirdir.
- C) Zengin bir basın yayın hayatı vardır. D) Çok uluslu bir yapıya sahiptir.
8. Selanik, dağ eteklerinden yukarıya doğru tırmanan, büyük, durgun körfezinin sularına yayılan ve çevresindeki Roma, Bizans ve Türk surlarının sınırlarını çoktan aşmış, çağdaş Batı ölçütlerindeki rihtim ve bulvarları boyunca iyice gelişmiş bir kent görünümündeydi. Yıkık istihkâmlarının üzerindeki karmaşık çatıların arasından minareler ve çan kuleleri yükselirdi. Selanik'in karışık sokak aralarında tatlı sürprizlerle karşılaşılırdı; kâh yeşilliklerin arasında birdenbire denize açılan manzaralar, kâh muntazam vuruşlarla bakır veya demir döven çekiç seslerinin duyulduğu karanlık atölyeler, kâh kırlangıç yuvası gibi geçmişin birçok faciasını yaşamış yüksek evler... Bu şehrin dilleri ve dinleri farklı insanları, bu küçük tatlılardan büyük mutluluklar çıkarmasını bilirdi. Ayrıca önemli bir liman kentiydi ve İstanbul, Belgrad, Manastir gibi şehirlerle demir yolu bağlantısı vardı.

Metinde Selanik şehrinin aşağıdaki özelliklerinden hangisi ile ilgili bir bilgiye **yer verilmemiştir**?

- A) Ekonomik B) Sosyal C) Ulaşım D) Eğitim

Mustafa Kemal'in Öğrenim Hayatı

Osmanlı Devleti'nde Batı tarzı eğitim veren okullar, dinî eğitim veren medreseler, azınlık okulları ve yabancı okulların bir arada bulunması eğitim ve öğretimde birlik olmadığını, Osmanlı eğitim sisteminin farklı fikir, kültür ve anlayışa sahip insanlar yetiştirecek bir yapıda olduğunu kanıtlar.

Mustafa Kemal'in Sırasıyla Öğrenim Gördüğü Okullar

Mahalle Mektebi (1887)

Annesinin isteği ile gittiği bu okulda geleneksel eğitim verilmekteydi. Bu okulda kısa bir süre eğitim almıştır.

Şemsi Efendi Mektebi (1887)

Babasının isteğiyle gittiği bu okulda modern yöntemlere göre eğitim almıştır. Bu okuldaki eğitimine devam ederken babasını kaybetmiştir.

Selanik Mülkiye Rüştiyesi (1893)

Devlet memuru yetiştiren bu okulda kısa bir süre eğitim almıştır. Burada okurken annesinden gizlice askerî okul sınavlarına hazırlanmış ve kazanmıştır.

Selanik Askerî Rüştiyesi (1893)

Bu okulun sınavlarına gizlice girerek başarılı olmuş ve askerî eğitim almıştır. Bu okulda matematik öğretmeni kendisine Kemal adını vermiştir.

Manastır Askerî İdadisi (1896)

Türk tarihi ve kültürüne ilgisi artmış, vatan sevgisi ve Türklük duygusu yerleşmeye başlamıştır. Fransız yazarları okuyarak eşitlik, adalet, demokrasi, insan hakları gibi fikirleri öğrenmiştir. Namık Kemal, Mehmet Emin Yurdakul gibi Türk yazarların eserlerini okuyarak memleket sorunlarıyla ilgilenmeye başlamış ve bu yazarlardan Türk milliyetçiliğini öğrenmiştir.

İstanbul Harp Okulu (1899)

Bu okulda öğrenim görürken el yazısı ile yazılmış birkaç sayılı bir dergi çıkarmıştır. Teğmen rütbesiyle mezun olduğu okuldur.

İstanbul Harp Akademisi (1902)

Devlet işleriyle ilgili görüşlerini belirttiği gizli bir gazete çıkarmıştır. Kurmay yüzbaşı rütbesiyle mezun olmuş, Şam 5. Ordu Komutanlığına atanmıştır.

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓	Yanlış ✗
1	Matematik dersine ilgi duyduğu Selanik Askerî Rüştiyesinde matematik öğretmeni Mustafa'ya Kemal adını vermiştir.		
2	Babasının isteği ile başladığı Selanik Mülkiye Rüştiyesinde modern yöntemlere göre eğitim almıştır.		
3	İdadi yıllarında arkadaşı Ömer Naci sayesinde Mustafa Kemal'in edebiyat, şiir, güzel konuşma ve hitabete olan ilgisi artmıştır.		
4	Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde Fransız yazarları okuyarak eşitlik, adalet, demokrasi ve insan hakları gibi fikirleri öğrenmiştir.		
5	Mustafa Kemal, İstanbul Harp Okulundan mezun olduktan sonra ilk görev yeri olan Şam 5. Ordu Komutanlığına atanmıştır.		
6	Mustafa Kemal, İstanbul Harp Akademisinden teğmen rütbesiyle mezun olmuştur.		
7	Mustafa Kemal'in Manastır Askerî İdadisinde Türk tarihi ve kültürüne ilgisi artmış, vatan sevgisi ve Türklük duygusu yerleşmeye başlamıştır.		
8	Mustafa Kemal öğrenim gördüğü bütün okullarda askerî eğitim almıştır.		

B. Aşağıda Mustafa Kemal'in öğrenim gördüğü okullarla ilgili bazı bilgiler verilmiştir. Verilen bilgilerin numaralarını ilgili oldukları okulların isimlerinin altına yazınız.

1

Mustafa Kemal'in arkadaşlarıyla sık sık devlet meselelerini konuştuğu ve devlet meseleleriyle ilgili gizli bir gazete çıkardığı okuldur.

2

Mahalle Mektebindeki kısa eğitiminden sonra gittiği bu okulda eğitimine devam ederken babasını kaybetmiştir.

3

Teğmen rütbesiyle mezun olduğu bu okulda düşüncelerini özgürce ifade etmiştir.

4

Mustafa Kemal bu okulda Fransız yazarları okuyarak eşitlik, adalet, demokrasi, insan hakları gibi fikirleri öğrenmiştir.

5

Babasının isteğiyle gittiği bu okulda modern yöntemlere göre eğitim almıştır.

6

Çevresinden etkilenerek asker olmaya karar verdiği dönemde bu okulun sınavlarına gizlice girerek başarılı olmuş ve askeri eğitimi başlamıştır.

7

Matematik dersine ilgi duyduğu bu okulda matematik öğretmeni kendisine Kemal adını vermiştir.

8

Kurmay yüzbaşı rütbesiyle mezun olduğu bu okuldan sonra Şam 5. Ordu Komutanlığına atanmıştır.

9

Bu okulda öğrenim görürken Muhittin Baha, İsmail Hakkı ve Ömer Naci'nin yardımıyla el yazısı ile yazılmış birkaç sayılı bir dergi çıkarmıştır.

10

Bu okulda Türk tarihi ve kültürüne ilgisi artmış, vatan sevgisi ve Türklük duygusu yerleşmeye başlamıştır.

Şemsi Efendi Mektebi	Selanik Askerî Rüştiyesi	Manastır Askerî İdadisi	İstanbul Harp Okulu	İstanbul Harp Akademisi

1. "Selanik Mülkiye Rüştiyesinde iken mahallemizdeki Binbaşı Kadri Bey'in oğlu Ahmet, Askerî Rüştiyeye (ortaokul) devam ediyor ve askerî üniforma giyiyordu. Onu gördükçe ben de böyle giyinmeye hevesleniyordum. Sonra sokaklarda subaylar görüyordum. Subay olmak için önce Askerî Rüştiyeye girmek gerektiğini anlıyordum. O sırada annem Selanik'e gelmişti. Askerî Rüştiyeye girmek istediğimi ona söyledim. Annem asker olmamı istemiyordu. Sınav zamanı ona sezdirmeden rüştiyeye giderek sınava girdim."

Mustafa Kemal'in anlattıklarına göre aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Çevresinden etkilendiğine
- B) Ümitsizliğe kapıldığına
- C) İdealist bir kişiliğe sahip olduğuna
- D) Kararlı davrandığına

2. Mustafa Kemal, İstanbul'da öğrenim gördüğü dönemde bir yandan askerlik bilgisini derinleştirirken diğer yandan genel kültürünü geliştirme imkânı buldu. "Bir kurmay subay kesinlikle yabancı dil bilmelidir." diyerek Fransızca öğrenmeye daha çok zaman ayırdı. Bu amaçla İstanbul'un Batı'ya açılan yüzü olan Beyoğlu'nda, sahibi Fransız olan bir pansiyona yerleşti. Burada Fransa'dan getirttiği kitap, gazete ve dergileri okuyarak dünyayı tanıma imkânına kavuştu.

Buna göre İstanbul'un Mustafa Kemal'e,

- I. Dünyadaki gelişmeleri yakından takip etmesi
- II. Fikir hayatının şekillenmesi
- III. Farklı kültürleri öğrenmesi

özelliklerinden hangisi ya da hangilerini kazandırdığı söylenebilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

3. Mustafa Kemal, Selanik Askerî Rüştiyesinden sonra Manastır Askerî İdadisine gitti. Bu okuldaki yakın arkadaşlarından olan Ömer Naci, Mustafa Kemal'in güzel konuşma ve edebiyat sevgisi edinmesinde etkin rol oynadı. Mustafa Kemal, askerî öğreniminin yanı sıra yabancı dil öğrenimini de ihmal etmiyor, yazları izinli olarak Selanik'e döndüğünde Fransızca dersleri alıyordu.

Yalnızca bu bilgiye göre eğitim gördüğü okulların Mustafa Kemal'in düşünce hayatı üzerinde hangisini sağladığı savunulamaz?

- A) Kültürel birikime sahip olması
- B) Hitabete ve edebiyata ilgi duyması
- C) Tarih bilincinin yerleşmesi
- D) Fikir hayatının gelişmesi

4. Mustafa Kemal, Harp Okulunda ve Harp Akademisinde ülke sorunlarıyla ilgilenmiş, ülkenin izlediği politikalarda yanlışlıklar olduğunu belirtmiş ve düşüncelerini cesaretle ifade etmiştir.

Bu bilgiye göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

- A) Ülkenin içinde bulunduğu durumdan rahatsızlık duymaktadır.
- B) Düşüncelerini kitle iletişim araçlarını kullanarak duyurmaktadır.
- C) Ülke sorunlarıyla ilgili fikir beyan etmekten kaçınmaktadır.
- D) Ülkenin içinde bulunduğu duruma kayıtsız kalmaktadır.

5. Mustafa Kemal, İstanbul'da öğrenim gördüğü yıllarda arkadaşlarını toplayarak onlara konuşmalar yapmış, yurt meseleleriyle ilgilenmiş ve fikirlerini ifade etmekten kaçınmamıştır.

Mustafa Kemal ile ilgili verilen bu bilgiden,

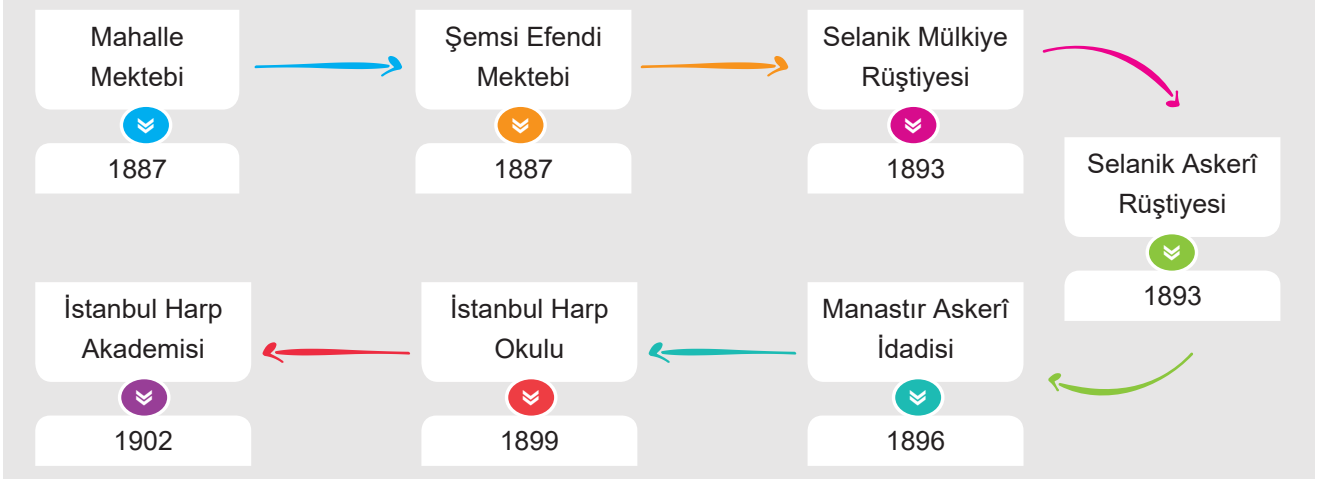
- I. Liderlik
- II. Vatanseverlik
- III. Açık sözlülük
- IV. İleri görüşlülük

kişilik özelliklerinden hangileri ile ilgili bilgiye ulaşılabilir?

- A) I ve II.
- B) I, II ve III.
- C) II ve IV.
- D) I, III ve IV.

6. Aşağıdaki diyagramda Mustafa Kemal'in gittiği okullar sırasıyla verilmiştir.

Diyagramda yer alan bilgilere göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Farklı ülkelerde eğitim gördüğü
- II. Askerî öğrenimine Selanik'te başladığı
- III. Eğitim hayatının büyük bir bölümünde askerlik eğitimi aldığı

çıkarımlarından hangisi ya da hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

7. “Manastır Askerî İdadisinde okurken Fransızcada geri idim. Öğretmen benimle çok ilgilenmiyor sadece bana uyarılarda bulunuyordu. Bu uyarılar çok gücüme gitti. İlk ev izni zamanında çözüm aradım. İki, üç ay gizlice Frerler Okulunun özel sınıfına gittim. Böylece okuldakinden daha fazla Fransızca öğrendim. Edebiyata fazla ilgim yoktu. Ömer Naci bizim sınıfa gelmişti. Benden okuyacak kitap istedi. Bütün kitaplarımı gösterdim. Hiçbirini beğenmedi. Kitaplarımı beğenmemesi gücüme gitti. Şiir diye bir şey olduğunu o zaman öğrendim. Şiirle ilgilenmeye başladım.”

Mustafa Kemal'in bu sözlerine bakarak aşağıdaki yorumlardan hangisi yapılamaz?

- A) Kararlı bir kişiliğe sahiptir. B) Edebiyata ilgi duymuştur.
- C) Karşılaştığı sorunları aşmayı bilmiştir. D) Yabancı dil eğitimini göz ardı etmiştir.

8. “Matematik öğretmeni sert bir adamdı. Sınıfta birinci, ikinci tanıyamıyordu. Bir gün bize ‘Aranızda kimler kendine güveniyorsa kalksınlar. Onları çalıştırma danışmanı yapacağım.’ dedi. Önce duraksadım. Ayağa öyleleri kalktı ki ben kalkmamayı yeğledim. Bunlardan birinin danışmanlığı altına girdim. Ama kısa zamanda dayanma gücüm son noktaya geldi. Ayağa kalkarak ‘Ben bundan iyi yaparım.’ dedim. Bunun üzerine öğretmen beni çalıştırma danışmanı yaptı. Eski danışmanı da benim danışmanlığıma verdi.”

Bu anlatıma göre sınıfta çalıştırma danışmanı olmasının Mustafa Kemal'de öncelikle aşağıdakilerden hangisinin gelişmesini sağladığı söylenebilir?

- A) Öz güven ve sorumluluk duygusu B) Vatan ve millet sevgisi
- C) Milliyetçi bir fikir yapısı D) Millî kültüre bağlılık düşüncesi

Mustafa Kemal'in Fikir Hayatı

Mustafa Kemal'in fikir yapısı üzerinde; doğup büyüdüğü ortamın sosyal, siyasi ve kültürel özelliği, yaşadığı olaylar, savaşlar ve görev aldığı yerler, okuduğu kitaplar ve bu kitapları yazan kişilerin özellikleri, eğitim ve öğretim hayatındaki olaylar ve öğretmenleri, Osmanlı Devleti'nin son zamanlarda içinde bulunduğu olumsuz durum oldukça etkili olmuştur.

Mustafa Kemal'in Düşünce Hayatını Etkileyen Bazı Yerli ve Yabancı Aydınlar

Namık Kemal

Vatan sevgisi ve hürriyet gibi konuları eserlerinde işleyen Namık Kemal, Mustafa Kemal'de vatan sevgisi ve hürriyet aşkı gibi duyguların yerleşmesine katkı sağlamıştır.

Ziya Gökalp

Eserlerinde Türkçülüğü ve Türk milliyetçiliğini işlemiştir. Mustafa Kemal'in özellikle milliyetçilik, tarih, dil alanlarındaki fikir ve düşüncelerinin olgunlaşmasını sağlamıştır.

Voltaire

Fransız yazar ve filozof Voltaire'nin insan hakları konusundaki düşünceleri ve felsefi makaleleri Mustafa Kemal'in oldukça ilgisini çekmiştir.

Mehmet Emin Yurdakul

Eserlerinde vatan, millet ve millî birlik gibi kavramları yoğun bir şekilde işleyen Mehmet Emin Yurdakul, Mustafa Kemal'in milliyetçi, ulusçu düşüncelerinin gelişmesinde etkili olmuştur.

Tevfik Fikret

Batı medeniyetinin örnek alınması gerektiğini savunan Tevfik Fikret'in bu yöndeki fikirleri, Mustafa Kemal üzerinde özellikle yenilikler yapılırken etkili olmuştur.

J. J. Rousseau

Mustafa Kemal, J.J. Rousseau'nun bütün eserlerini incelemiş, özgürlükçü ve cumhuriyetçi fikirlerinden etkilenmiştir.

Mustafa Kemal yerli ve yabancı birçok aydının fikirlerinden yararlanmıştır. Ancak o, bir düşünürün ya da düşünce akımının izleyicisi olarak kalmamış; farklı düşüncelerden yararlanarak kendi düşünce dünyasını oluşturmuştur. Bu da Mustafa Kemal'in özgün fikirler üretmesine zemin hazırlamıştır.

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓	Yanlış ✗
1	Vatan şairi olarak ünlenen Tevfik Fikret'in, Mustafa Kemal'de vatan ve millet sevgisinin oluşmasında önemli katkıları olmuştur.		
2	Mustafa Kemal, fikir hayatını oluştururken yerli ve yabancı birçok aydının fikirlerinden yararlanmıştır.		
3	Mustafa Kemal, Fransız İhtilali'ne zemin hazırlayan yazarların eserlerini okuyarak eşitlik, hürriyet, insan hakları ve demokrasi gibi konularda düşünce dünyasını zenginleştirmiştir.		
4	Mustafa Kemal'in Fransızca öğrenmesi onun millî kültürümüze yabancı kalmasına neden olmuştur.		
5	Düşünce dünyasının gelişmesine katkıda bulunması ve kendisine tarih sevgisi kazandırması nedeniyle Mustafa Kemal, tarih öğretmeninden her zaman övgüyle söz etmiştir.		
6	Batı medeniyetinin örnek alınması gerektiğini savunan Ziya Gökalp'in bu yöndeki fikirleri Mustafa Kemal üzerinde özellikle inkılaplar yapılırken etkili olmuştur.		
7	Farklı şehirlerde okumuş olması ve bir subay olarak Osmanlı Devleti'nin farklı bölgelerinde görev yapması Mustafa Kemal'in bilgisini artırıp düşünce dünyasını geliştirmiştir.		
8	Tabiye öğretmeni Kurmay Yarbay Nuri Bey'in derslerinde öğrendikleri Mustafa Kemal'in Batı'nın üstünlüğünü kabul etmesine zemin hazırlamıştır.		

B. Aşağıdaki Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen yazar ve düşünürlerin yanındaki bilgiye göre Mustafa Kemal'i hangi alanda etkilediğini "✓" işareti ile belirtiniz. (Not: Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

Mustafa Kemal'i Etkileyen Yazar ve Düşünürlerden Bazıları		Etkilendiği Özellik	
1	 <p>Mustafa Kemal'in okuyup etkilendiği düşünürlerden biri "Vatan Şairi" olarak tanınan Namık Kemal'dir. Vatan sevgisi ve hürriyet gibi konuları coşkunun bir şekilde işleyen Namık Kemal, Mustafa Kemal'in kalbinde vatan sevgisi ve hürriyet aşkı gibi duyguların yerleşmesinde etkili olmuştur.</p>	Bağımsızlık	
		Vatanseverlik	
		Demokrasi	
		İnkılapçılık	
2	 <p>Mustafa Kemal'in fikirlerinin oluşumunda etkili olan düşünürlerden biri de Mehmet Emin Yurdakul'dur. "Ordunun Destanı" adlı şiirinde Mustafa Kemal'e de yer veren Yurdakul, eserlerinde vatan, millet ve millî birlik gibi kavramları yoğun bir şekilde işlemiştir.</p>	Eşitlik	
		Demokrasi	
		Milliyetçilik	
		Vatanseverlik	
3	 <p>Batı medeniyetinin örnek alınması gerektiğini savunan Tefik Fikret'in bu yöndeki fikirleri, Mustafa Kemal üzerinde özellikle yenilikler yapılırken etkili olmuştur. Mustafa Kemal "Ben inkılap ruhunu ondan aldım." diyerek Tefik Fikret'ten nasıl etkilendiğini ifade etmiştir.</p>	İnkılapçılık	
		Milliyetçilik	
		Bağımsızlık	
		Vatanseverlik	
4	 <p>Eserlerinde ve düşüncelerinde Türkçülüğü ve Türk milliyetçiliğini önemli ölçüde yansıtan Ziya Gökalp; toplum bilimci, yazar, şair ve siyasetçidir. Mustafa Kemal'in özellikle milliyetçilik, tarih, dil alanlarındaki fikir ve düşüncelerinin olgunlaşmasını sağlamıştır.</p>	Vatanseverlik	
		Millî kültüre bağlılık	
		İnkılapçılık	
		Ulusalçılık	
5	 <p>Mustafa Kemal'in, Fransız İhtilali'ni hazırlayan düşünürler arasında en çok yararlandığı kişi J.J. Rousseau'dur (Russo). Bütün eserlerini incelediği bu Fransız düşünürün özgürlükçü, cumhuriyetçi ve eşitlikçi fikirleri Mustafa Kemal için önemliydi.</p>	Demokrasi	
		Bağımsızlık	
		Milliyetçilik	
		Eşitlik	
6	 <p>Mustafa Kemal, Montesquieu'nun "Kanunların Ruhu" eserini ayrıntılı olarak incelemiş ve bu eserden yararlanmıştır. Yasama, yürütme ve yargı yetkilerini birbirinden ayırmanın önemini vurgulayan ve cumhuriyetin bir "erdem rejimi" olduğunu anlatan bölümleri üzerinde özellikle durmuştur.</p>	Demokrasi	
		Devletçilik	
		Millî egemenlik	
		Milliyetçilik	

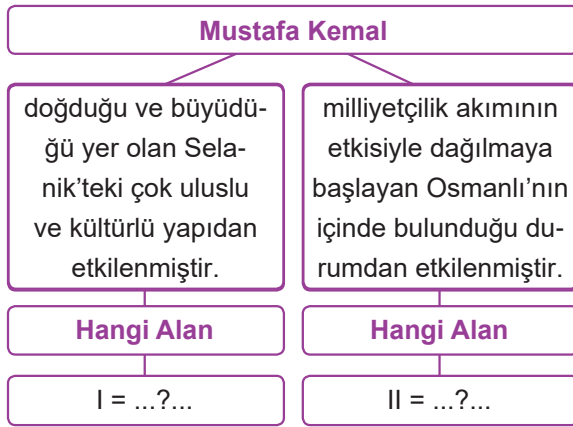
1. "... Mustafa Kemal, bu öğretmeninden daima saygı ile söz etmiştir. Kolağası Mehmet Tevfik Bey değerli ve milliyetçi bir Türk subayıydı. Türk tarihini iyi biliyor ve öğrencilerine tarih zevkini veriyordu. Mustafa Kemal, Türk tarihini bütün genişliği ve derinliği ile kavramış olan hocasından daima saygı ile söz etmiştir. 'Mehmet Tevfik Bey'e minnet borcum vardır, bana yeni bir ufuk açtı.' demiştir."

(Ali Fuat Cebesoy, Sınıf Arkadaşım Atatürk, s. 17-18)

Buna göre Mustafa Kemal'in Mehmet Tevfik Bey için "Mehmet Tevfik Bey'e minnet borcum vardır, bana yeni bir ufuk açtı." ifadesini kullanması hangisinin göstergesidir?

- A) Yönetim tecrübesi edinmesini sağlaması
B) İnanç yapısını şekillendirmesi
C) Millî tarih bilinci kazanmasını sağlaması
D) Pozitif bilimlerle uğraşmasını sağlaması

2.

Mustafa Kemal ile ilgili verilen bu bilgilere bakarak onun sırasıyla hangi alanlarda etkilendiği söylenebilir?

I	II
A) Yönetim	Kültürel
B) Sosyal	Ekonomik
C) Ekonomik	Sosyal
D) Sosyal	Siyasi

3. Mustafa Kemal'in okuyup etkilendiği düşünürlerden biri "Vatan Şairi" olarak tanınan Namık Kemal'dir. Vatan sevgisi ve hürriyet gibi konuları coşkulu bir şekilde işleyen Namık Kemal, genç Mustafa'nın kalbinde vatan sevgisinin ve hürriyet aşkının yerleşmesine yardımcı olmuştur.

Buna göre Mustafa Kemal'in Namık Kemal'in eserlerini okuması,

- I. Milliyetçi bir birey olma
II. Yurtsever bir kişi olarak yetişme
III. Diplomatik tecrübe kazanma

özelliklerinden hangisi ya da hangileri üzerinde doğrudan etkili olmuştur?

- A) Yalnız I. B) I ve II.
C) II ve III. D) I, II ve III.

4. Mustafa Kemal, sadece Türk yazarlardan millî hisleri değil, aynı zamanda Fransız İhtilali'ni hazırlayan Voltaire, Jean Jacques Rousseau, Montesquieu gibi kişilerden özgürlük, eşitlik, demokrasi gibi düşünceleri de öğrenmiştir.

Bu bilgilerden aşağıdakilerden hangisinin cevabına ulaşamaz?

- A) Hangi yazarlardan etkilendiğine
B) Hangi fikirleri öğrendiğine
C) Türk yazarlardan hangi duyguları öğrendiğine
D) Fransız İhtilali'nin Osmanlı'yı nasıl etkilediğine

5. Mustafa Kemal'in gençlik yıllarında okuduğu yazarlar onun fikir hayatına yön vermiştir. Namık Kemal ve Ziya Gökalp gibi yazarların eserlerini okuyarak vatanseverlik duygusu kazanmıştır.

Buna göre Mustafa Kemal'in okuduğu bu yazar ve eserleri onun daha çok hangi kişilik özelliğini etkilemiştir?

- A) Milliyetçilik B) Eşitlik
C) Çağdaşlık D) Cumhuriyetçilik

6.

Vatan sevgisi ve hürriyet gibi konuları coşkun bir şekilde işleyen Namık Kemal, genç Mustafa'nın kalbinde vatan sevgisi ve hürriyet aşkı gibi duyguların yerleşmesine katkıda bulunmuştur.

Mehmet Emin Yurdakul eserlerinde vatan, millet ve millî birlik gibi kavramları yoğun bir şekilde işlemiştir. Mustafa Kemal hayatı boyunca bu duyguları kalbinde taşımıştır.

Batı medeniyetinin örnek alınması gerektiğini savunan Tevfik Fikret'in bu yöndeki fikirleri, Mustafa Kemal üzerinde özellikle inkılaplar yapılırken etkili olmuştur.

Mustafa Kemal, Ziya Gökalp'in fikirlerinden faydalanmıştır. Ziya Gökalp'in fikirleri, özellikle cumhuriyetin ilk dönemlerinde, devletin kültür politikaları belirlenirken etkili olmuştur.

J. J. Rousseau'nun fikirleri Mustafa Kemal üzerinde etkili olmuştur. Bütün eserlerini incelediği bu Fransız düşünürün özgürlükçü ve cumhuriyetçi fikirleri Mustafa Kemal için önemliydi.

Fransız bir yazar olan Voltaire'nin insan hakları ile ilgili düşünceleri Mustafa Kemal'in ilgisini çekiyordu. Mustafa Kemal bu dönemde Voltaire gibi birçok yabancı yazarın eserini okumuştur.

Yukarıda verilen bilgilerden ulaşılabilecek en kapsamlı yargı aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Okuduğu yazarlar Mustafa Kemal'in askerî eğitiminde başarılı olmasını sağlamıştır.
B) Türk yazarlar Mustafa Kemal'in vatanseverlik, milliyetçilik ve bağımsızlık duygularına yön vermiştir.
C) Bu yazar ve düşünürler Mustafa Kemal'in fikir hayatı ve kişilik özellikleri üzerinde etkili olmuştur.
D) Okuduğu eserler Mustafa Kemal'in modernleşen dünyada çağdaş fikirler benimsemesini sağlamıştır.
7. Mustafa Kemal, vatan ve millet sevgisinin oluşmasında Namık Kemal'den; hak, adalet ve özgürlük kavramlarında Tevfik Fikret'ten; Türk milliyetçiliği duygusunda Ziya Gökalp'ten; millî kültür, millî birlik ve beraberlik konularında ise Mehmet Emin Yurdakul'dan etkilenmişti. Ayrıca Aydınlanma Çağı düşünürlerinin eserlerini okuyarak demokrasi, millî egemenlik, özgürlük, eşitlik, hukukun üstünlüğü gibi kavramları öğrenme fırsatı bulmuştur.
- Buna göre Mustafa Kemal'in okuduğu bu yazar ve şairlerin hangisi üzerinde etkili olduğu savunulamaz?**
- A) Millî kültüre karşı kayıtsız kalma
B) Düşünce dünyasını geliştirme
C) Milliyetçi bir kişilik yapısı oluşturma
D) Ulusal değerlerin korunması
8. "Mustafa Kemal'in Samsun'daki kalabalık arasında görüp kendisinden övgü ile söz ettiği kişi, Selanik Askerî Rüştiyesindeki Fransızca öğretmeni olan Yüzbaşı Nakiyüddin (Yücekök) idi. Mustafa Kemal, kendisine Fransızcanın ilk bilgilerini öğretmekle yetinmeyip ülkenin ve toplumun geleceği hakkında ilk düşünceleri de aşıl原因an bu öğretmeninden Vatan ve Hürriyet Cemiyetinin Selanik şubesini açarken de yardım görmüştü."

Şerafettin Turan, Atatürk'ün Düşünce Yapısını Etkileyen Olaylar s.5-6

Buna göre Yüzbaşı Nakiyüddin Bey ile ilgili,

- I. Mustafa Kemal'in yabancı dil bilgisini geliştirmesinde etkili olduğu
II. Mustafa Kemal'in fikir hayatının gelişmesine katkıda bulunduğu
III. Mustafa Kemal'in ilk askerî başarısını kazanmasına yardım ettiği

yargılarından hangisi ya da hangileri söylenebilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı Öncesi Askerlik Hayatı - 1

Şam Günleri (1905)

- Mustafa Kemal öğrenimini tamamladıktan sonra ilk görev yeri olarak Şam'daki 5. Ordu'ya atandı.
- Burada ülkenin içinde bulunduğu sorunlara çözüm üretmek için yakın arkadaşları ile gizlice Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu.
- Mustafa Kemal'in Vatan ve Hürriyet Cemiyetinin kurulmasına öncülük etmesi onun vatanseverlik, teşkilatçılık ve liderlik özelliklerini kanıtlar.

Selanik Günleri (1907)

- Mustafa Kemal, 1907'de merkezi Manastır'da bulunan 3. Ordu Karargahı'nın Selanik şubesine atandı. Burada görevli iken 31 Mart Vakası'nı bastırmak için Hareket Ordusu'nda görev aldı.
- Mustafa Kemal, Selanik'te İttihat ve Terakki Cemiyetine üye oldu. Ancak ordunun siyasete karışmamasından yana olan Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki Cemiyeti ile yollarını ayırdı.

31 Mart Olayı (1909)

- Meşrutiyet karşıtları tarafından İstanbul'da çıkarılan ve 31 Mart Olayı adı verilen isyanı Selanik'ten gelen ve kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı Hareket Ordusu bastırdı.
- Üstlendiği bu görev Mustafa Kemal'in yenilikleri ve rejimi koruduğunu gösterir.

Picardie Manevraları (1910)

- Fransa'da Picardie bölgesinde düzenlenen askerî tatbikata Osmanlı ordusunu temsilen Mustafa Kemal gözlemci olarak görevlendirildi.
- Mustafa Kemal hazırlamış olduğu raporunda gelecekte yapılacak bütün savaşlarda hava kuvvetlerinin önemine dikkat çekti.

Sofya Ataşemiliterliği (1913)

- Mustafa Kemal, Balkan Savaşlarından sonra Bulgaristan'ın başkenti Sofya'ya ataşemiliter olarak atandı.
- Bulgaristan'da bulunduğu süre içinde bölgede yaşayan Türklerin sorunlarıyla yakından ilgilendi.
- Burada Avrupa devletlerinin temsilcileriyle görüşmesi dış politika tecrübesi kazanmasına katkı sağladı.
- Bulgar Meclisinin çalışmalarını takip ederek parlamenter sistemi yakından tanıdı.

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓ Yanlış X
1	Mustafa Kemal'in, Sofya Ataşemiliterliği görevi sırasında Avrupa devletlerinin temsilcileriyle doğrudan görüşmesi diplomatik tecrübe kazanmasını sağlamıştır.	
2	Öğrenim hayatını başarı ile tamamlayan Mustafa Kemal, 1905 yılında kurmay yüzbaşı rütbesiyle ilk görev yeri olan Manastır'daki 3. Ordu'ya atanmıştır.	
3	Mustafa Kemal'in resmî görevlerle çeşitli Avrupa şehirlerinde bulunması millî kültürden uzaklaşıp kopmasına neden olmuştur.	
4	Mustafa Kemal 1910 yılında orduyu temsilen Picardie'de yapılacak askerî manevraları izlemesi amacıyla Fransa'ya gönderilmiştir.	
5	Mustafa Kemal, ilk askerî başarısını Şam'daki 5. Ordu'da görev yaparken elde etmiştir.	
6	Mustafa Kemal'in 31 Mart Olayı'nın bastırılmasında görev alarak meşrutiyet rejimini koruması millî egemenliği koruduğunun göstergesidir.	
7	Mustafa Kemal'in ülke meselelerine duyarsız kalmayıp Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurması iktisadi ve kültürel alanda tecrübe kazanmasını sağlamıştır.	
8	Mustafa Kemal'in, İttihat ve Terakki Cemiyetinden tepki göreceğini bildiği halde ordunun siyasetten ayrı tutulması gerektiğini söylemesi açık sözlülüğünü göstermektedir.	

B. Aşağıdaki haritada I. Dünya Savaşı'na kadar Mustafa Kemal'in askerlik hayatının geçtiği yerler verilmiştir. Haritaya bakarak aşağıdaki yargılara ulaşıp ulaşılamayacağını değerlendiriniz.

Bilgiler	Ulaşılr	Ulaşılamaz
1 Şam'daki askerî görevinden sonra Balkanlarda görevlendirilmiştir.		
2 İlk askerî başarısını Trablusgarp Savaşı'nda kazanmıştır.		
3 II. Meşrutiyet'in ilanından önce Hareket Ordusu'nda görev almıştır.		
4 Sofya Ataşemiliterliği görevinden önce Balkan Savaşlarına katılmıştır.		
5 Çeşitli zamanlarda yurt savunmasında görevler almıştır.		

C. Aşağıda Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili verilen olay ve olgulara bakarak onun hangi kişilik özellikleriyle ilişkilendirilebileceğini "✓" işareti ile belirtiniz. (Not: Birden fazla işaretleme yapabilirsiniz.)

Mustafa Kemal ile ilgili olay ve olgular	Kişilik özelliği	
1 Mustafa Kemal'in Picardie manevralarında "Uçaklar savaşlarda çok önemli rol oynayacaktır." demesi ve dört yıl sonra I. Dünya Savaşı'nda hava gücünün ne kadar etkili olduğunun herkesçe görülmesi	Bağımsızlığa düşkünlük	
	Vatansverlik	
	İleri görüşlülük	
	Öngörülü olma	
2 Mustafa Kemal'in ilk görev yeri olan Şam'da devlet meseleleriyle ilgilenmeye devam etmesi ve "Vatan ve Hürriyet" adıyla gizli bir cemiyet kurması	Liderlik	
	Vatansverlik	
	İleri görüşlülük	
	Örgütleyicilik	
3 Selanik'te yaptığı bir konuşmasında "Köhneleşmiş ve çürük idareyi yıkararak milleti hâkim kılmak kısacası, vatani kurtarmak için sizi göreve davet ediyorum!" demesi	Vatansverlik	
	Planlı oluşu	
	Öngörülü olma	
	İnkılapçılık	
4 Mustafa Kemal'in, Sofya Askerî Ataşeliği görevinde bulunurken bölgedeki Türklerle sürekli irtibat hâlinde olması ve Türklerin haklarının yükseltilmesi için çalışmalar yapması	Milliyetçilik	
	İleri görüşlülük	
	Birleştiricilik	
	İnkılapçılık	

1. Mustafa Kemal Sofya'da askerî ataşe olarak bulunduğu zaman Türklerin oturduğu bölgeleri de dolaştı. Bu gezileri sırasında Türklerin sanayi ve ticaret alanında gösterdikleri başarılarından, eğitime verdikleri önemden ve özellikle Türk kadınlarının toplumsal hayata aktif biçimde katılmalarından etkilendi. Mustafa Kemal, Bulgaristan'daki parlamenter rejimin nasıl işlediğini de öğrenmek için Bulgar parlamentosunu ziyaret ederek incelemelerde bulundu.

Bu bilgilere göre Sofya'nın Mustafa Kemal'e hangisini kazandırdığı söylenebilir?

- A) Gelecekte yapacağı çalışmalar için deneyim kazandırmıştır.
B) Türk kültürünün üstünlüğünü öğretmiştir.
C) Tarih bilincinin ilk kez oluşmasını sağlamıştır.
D) Kişi egemenliğini benimsemesini sağlamıştır.

2. II. Meşrutiyet'in ilanının ardından 1909 yılının Nisan ayında, İstanbul'da meşrutiyet karşıtı bir isyan çıktı. 31 Mart Vakası olarak tarihe geçen bu olay üzerine, İttihat ve Terakki üyesi subaylar, Selanik'te, Hareket Ordusu adında bir ordu hazırladılar. Kurmay başkanlığını Mustafa Kemal'in yaptığı bu ordu, İstanbul'a gelerek isyanı bastırdı. II. Abdülhamit tahttan indirilerek yerine V. Mehmet Reşat getirildi. Bu olaydan sonra devletin yönetimi büyük ölçüde İttihat ve Terakki Cemiyetinin kontrolüne geçti.

Bu bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşamaz?

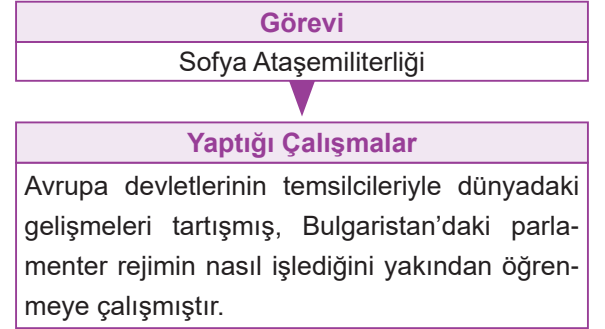
- A) Meşrutiyet yönetiminin tüm kesimler tarafından benimsenmediğine
B) Ordu mensuplarının bir bölümünün siyasi işlerle ilgilendiğine
C) İsyanın padişah değişikliğine neden olduğuna
D) Mustafa Kemal'in monarşi yönetim anlayışından yana olduğuna

3. 1905'te "kurmay yüzbaşı" rütbesiyle Harp Akademisinden mezun olan Mustafa Kemal, kurmaylık stajı için ilk görev yeri olan Şam'daki 5. Ordu emrine atandı. Şam'da iken Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurdu. 1907'ye kadar Şam'da kalan Mustafa Kemal, buradan merkezi Manastır'da bulunan 3. Ordu Karargâhı'nın Selanik şubesine atandı.

Verilen bilgiye göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) İlk askerî görevini Şam'da yapmıştır.
B) İttihat ve Terakki'nin faaliyetlerine karşıdır.
C) Doğduğu şehirde görev yapmıştır.
D) Teşkilatçılık ve liderlik özelliklerine sahiptir.

4.

Mustafa Kemal'in yaptığı bu çalışmalar onun daha çok hangi alanda tecrübe kazanmasını sağlamıştır?

- A) Sosyal
B) Askerî
C) Siyasi
D) Kültürel

5. Mustafa Kemal, İttihat ve Terakki Cemiyetinin 1909 yılında Selanik'te düzenlenen kongresinde "Ordu mensupları cemiyet içinde kaldıkça hem parti kuramayacağız hem de ordumuz olmayacaktır..." sözlerini söylemiştir.

Mustafa Kemal bu sözleri ile ordunun,

- I. Politik
II. Siyasi
III. Askerî
IV. Kültürel

faaliyetlerin hangilerinden uzak durmasını istemiştir?

- A) I ve II.
B) II ve III.
C) III ve IV.
D) I, II ve III.

6. Aşağıda Mustafa Kemal'in Vatan ve Hürriyet Cemiyetinin Selanik şubesinin açılışında yaptığı konuşmadan bir bölüm verilmiştir.

“Arkadaşlar, bu gece burada sizleri toplamaktaki amacım şudur: Memleketin yaşadığı tehlikeli anları size söylemeye gerek görmüyorum. Bunu hepimiz anlıyoruz. Bu talihsiz memlekete karşı önemli görevlerimiz vardır. Onu kurtarmak tek hedefimizdir. Bugün Makedonya'yı ve bütün Rumeli topraklarını vatan bütünlüğünden ayırmak istiyorlar... Memlekete yabancı etkisi ve egemenliği kısmen ve fiilen girmiştir. Şimdilik gizli çalışmak ve teşkilatı şekillendirmek mecburidir. Sizden fedakârlıklar bekliyorum. Milleti hâkim kılmak, özetle vatanı kurtarmak için sizi göreve çağırıyorum.”

Bu konuşmadan hareketle Mustafa Kemal ile ilgili olarak,

- I. Liderlik vasfına sahiptir.
- II. Bağımsızlık duygusu ile hareket etmektedir.
- III. Vatansever kişilik yapısına sahiptir.
- IV. Ulusal egemenlik anlayışını benimsemektedir.

çıkarmalarından hangilerine ulaşılabilir?

- A) III ve IV. B) I, II ve III. C) I, II ve IV. D) I, II, III ve IV.

7. 12-18 Eylül 1910 tarihleri arasında Fransız ve İngiliz orduları ortaklaşa bir tatbikat kararı aldı. Picardie manevraları adı verilen bu tatbikata Osmanlı ordusunu temsilen Mustafa Kemal gözlemci olarak görevlendirildi. Bu tatbikat sırasında Mustafa Kemal tespit ettiği gözlem ve değerlendirmeleri ile dikkatleri üzerinde topladı. Mustafa Kemal hazırlanmış olduğu raporunda, gelecekte yapılacak bütün savaşlarda hava kuvvetlerinin önemine dikkat çekti. Güçlü hava kuvvetine sahip ülkelerin yapılacak savaşlarda daha başarılı olacaklarını belirtti.

Buna göre Mustafa Kemal'in Picardie manevralarına katılması öncelikle aşağıdaki alanlardan hangisinde deneyim kazanmasını sağlamıştır?

- A) Hukuki B) Mali C) Askerî D) Siyasi

8. 1913 yılında Mustafa Kemal, Bulgaristan'ın başkenti Sofya'ya askerî ataşe olarak atandı. Harbiye Nezaretinin Mustafa Kemal'den beklediği en önemli görev, Bulgarlarla Osmanlı arasındaki askerî sorunların çözülmesi ve buradaki askerî gelişmelerin yakından izlenmesiydi. Mustafa Kemal görevinden fırsat buldukça Bulgaristan'ın sosyal, ekonomik ve kültürel hayatını yakından tanımaya çalışmıştı. Operayı ilk kez burada izlemiş, Bulgaristan'da yaşayan Türklerin sorunlarıyla yakından ilgilenmiş ve Bulgaristan'da yaşayan Türklerin çıkardığı gazeteleri yakından takip etmişti. Bulgar parlamentosunda incelemelerde bulunmuş, Türk milletvekilleri aracılığıyla ülke siyasetinde etkin rol oynamaya çalışmıştı.

Verilen bilgilere göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Önemli bir savaş deneyimi kazanmıştır.
- B) Kişisel ve mesleki açıdan kendisini geliştirmeye çalışmıştır.
- C) Meclise dayalı yönetim anlayışı hakkında bilgi edinmiştir.
- D) Millet sevgisi ve görev bilinci doğrultusunda hareket etmiştir.

Mustafa Kemal'in Birinci Dünya Savaşı Öncesi Askerlik Hayatı - 2

Trablusgarp Savaşı (1911)

- Sömürge yarışında geride kalan İtalya, 1911 yılında Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'a saldırdı.
- Mısır İngiliz işgali altında olduğu için karadan, donanma yetersiz olduğu için de denizden bölgeye yardım gönderilemedi.
- Gönüllü olarak bölgeye giden Mustafa Kemal ve Enver Paşa gibi subaylar yerli halkı örgütleyerek onları İtalyanlara karşı direnişe geçirdiler.
- Karadaki savaşlarda yenilen İtalya'nın yönünü 12 Ada'ya çevirmesi ve aynı tarihlerde Balkan ülkelerinin savaş başlatması üzerine Osmanlı Devleti İtalya ile barış imzaladı.
- 1912 yılında imzalanan Uşi Antlaşması'yla savaşa son verildi. Trablusgarp ve Bingazi İtalya'ya bırakıldı. On İki Ada geçici olarak İtalya'ya verildi. Böylece Osmanlı Devleti, Kuzey Afrika'daki son toprağını da kaybetti.
- Mustafa Kemal'in Derne ve Tobruk'ta halkı İtalyanlara karşı birleştirmesi onun liderlik, teşkilatçılık ve örgütleyicilik özelliklerinin göstergesidir.
- Bu savaş, Mustafa Kemal'in ilk askerî başarısıdır.

I. Balkan Savaşı (1912)

- Osmanlı Devleti'nin Balkan topraklarını ele geçirmek isteyen Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ, Rusya'nın teşvikiyle birleşerek Osmanlı Devleti'ne saldırdılar.
- Osmanlı Devleti, I. Balkan Savaşı'nda yenildi. 30 Mayıs 1913'te imzalanan Londra Antlaşması ile savaş sona erdi.
- I. Balkan Savaşı'ndan sonra Midye-Enez hattının batısındaki Balkan toprakları *-Edirne dâhil olmak üzere-* kaybedildi.
- Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.

II. Balkan Savaşı (1913)

- I. Balkan Savaşı'nda Osmanlı topraklarından en fazla payı Bulgaristan'ın alması bu savaşa neden oldu.
- Balkan devletleri arasındaki anlaşmazlıktan yararlanan Osmanlı, Edirne ve Kırklareli'yi kurtardı.
- Mustafa Kemal, bu savaşta Bolayır Kolordusu Kurmay Başkanlığı görevine getirildi. Edirne ve civarının kurtarılmasında aktif rol oynadı.

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓	Yanlış ✗
1	Osmanlı Devleti, İtalyanların saldırdığı Trablusgarp'a hem karadan hem de denizden askerî yardım göndermiştir.		
2	Osmanlı Devleti'nin Trablusgarp'ı İtalya'ya karşı savunmakta zorluk yaşamasının temel sebebi, Trablusgarp halkının İtalyanlarla birlikte hareket etmesidir.		
3	Mustafa Kemal, gazeteci kimliği ile gizlice gittiği Trablusgarp'ta, savunma savaşının ilk tecrübelerini kazanmıştır.		
4	II. Balkan Savaşı, Osmanlı'nın Balkan devletlerine savaş ilan etmesiyle başlamıştır.		
5	Mustafa Kemal gönüllü olarak gittiği Trablusgarp Savaşı'nda yerli halkı teşkilatlandırarak Derne ve Tobruk'ta İtalyanları durdurmuştur.		
6	I. Balkan Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda hâkimiyeti güçlenmiştir.		
7	Mustafa Kemal, Trablusgarp Savaşı'nda ilk askerî başarısını elde etmiştir.		
8	Mustafa Kemal, Balkan Savaşları sırasında Gelibolu Yarımadası'nda görev almıştır. Bu durum, onun Çanakkale Savaşları öncesinde bölgeyi tanımasına katkı sağlamıştır.		

B. Aşağıda verilen bilgilerin Trablusgarp Savaşı veya I. Balkan Savaşı'ndan hangisiyle ilgili olduğunu ağaçların üzerindeki meyvelere yazınız.

1

Mustafa Kemal'in ilk askerî başarısını kazandığı savaştır.

2

Osmanlı Devleti'nin Avrupa kıtasındaki topraklarını savunmak için yaptığı savaştır.

3

Bu savaşın yarattığı karmaşadan yararlanan Arnavutluk bağımsızlığını ilan etti.

4

Bu savaşın kaybedilmesiyle Osmanlı, Kuzey Afrika'daki son toprağını kaybetti.

5

Osmanlı bu savaşta Bulgaristan, Yunanistan, Sırbistan ve Karadağ ile savaştı.

6

Bu savaş sömürge arayışı içindeki İtalya ile Osmanlı Devleti arasında yapıldı.

7

Mustafa Kemal, gazeteci kimliği ile gizlice gittiği bu savaşta savunma savaşı yaptı.

8

Bu savaş sonunda imzalanan Londra Antlaşması ile Osmanlı, Edirne'yi kaybetti.

9

İmzalanan Uşi Antlaşması ile On İki Ada geçici olarak İtalya'ya bırakıldı.

10

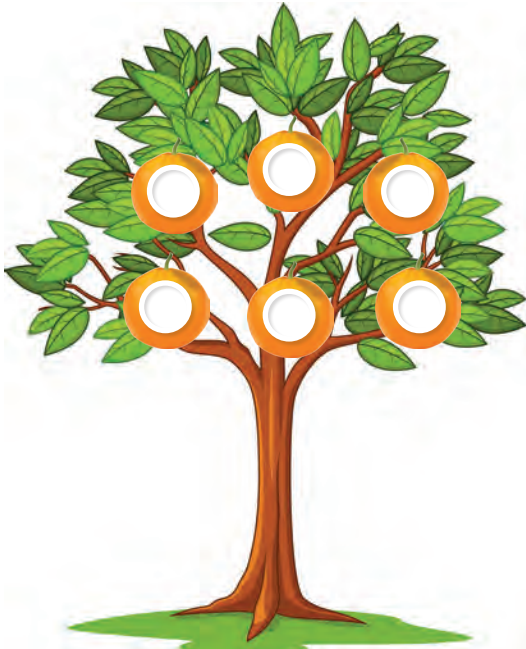
Mustafa Kemal bu savaş esnasında Derne ve Tobruk'ta başarılı mücadeleler yaptı.

11

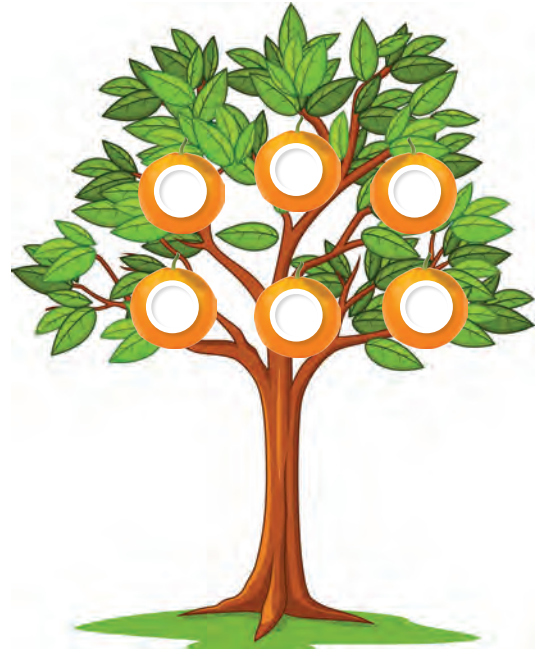
Bu savaştan sonra Osmanlı'nın Balkanlardaki tek sınır komşusu Bulgaristan oldu.

12

Bu savaştan sonra Balkan topraklarından Anadolu'ya büyük bir göç dalgası yaşandı.

Trablusgarp Savaşı

I. Balkan Savaşı

6. Siyasi birliğini sağlayarak sanayileşen İtalya, sömürge edinmek için Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki topraklarına saldırdı (1911). Osmanlı Devleti bu toprakları korumak için karadan asker gönderemedi. Bu durum karşısında aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu Enver Bey, Ali Fethi Bey gibi gönüllü Türk subayları, Osmanlı Devleti tarafından bu toprakları korumak düşüncesi ile gizlice Trablusgarp'a gönderildiler.

Yalnızca bu bilgiye göre Mustafa Kemal'in Trablusgarp'a gidip İtalyanlara karşı mücadele etmesi onun aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisini yansıtmaktadır?

- A) İleri görüşlülüğü B) Çok cepheliliği C) Yurtseverliği D) İnkılapçılığı

7. Balkan devletleri, Avrupa devletlerinin de kışkırtmalarıyla topraklarını genişletmek için Osmanlı Devleti'ne karşı harekete geçti. Rusya başta olmak üzere büyük Avrupa devletleri, Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki varlığına son vermek istiyordu. Yunanistan, Sırbistan, Karadağ ve Bulgaristan ittifak yaparak 1912 yılı Ekim ayında Osmanlı Devleti'ne karşı saldırıya geçti ve böylece I. Balkan Savaşı başladı. Osmanlı Devleti; ordu içindeki çekişmeler, Balkanlarda silah ticaretinin serbest bırakılması, ordunun hazırlıksız olması gibi nedenlerle I. Balkan Savaşı'nda ağır bir yenilgi aldı. Midye-Enez Hattı'nın batısındaki bütün topraklarını kaybetti. Bulgarlar, Çatalca önlerinde durdurulabildi.

Verilen bu bilgide aşağıdaki sorulardan hangisinin cevabı yoktur?

- A) Savaş sonunda Osmanlı Devleti'nden en çok toprak alan devlet hangisidir?
B) Osmanlı Devleti'nin mağlup olmasında hangi faktörler etkili olmuştur?
C) Balkan devletleri Osmanlı Devleti'ne hangi amacı gerçekleştirmek için saldırmışlardır?
D) Savaştan mağlup ayrılan Osmanlı Devleti'nin hangi bölgede egemenlik alanı daralmıştır?

8. Aşağıda Balkan Savaşları öncesinde ve sonrasında Balkanların durumunu gösteren haritalar verilmiştir.

I. Balkan Savaşı öncesinde Balkanlar

I. Balkan Savaşı sonrasında Balkanlar

II. Balkan Savaşı sonrasında Balkanlar

Yukarıda verilen haritalardan,

- I. Arnavutluk, I. Balkan Savaşı sonrasında Osmanlı hâkimiyetinden ayrılmıştır.
II. Osmanlı Devleti'nin Balkanlardaki egemenlik alanı doğu yönünde daralmıştır.
III. Balkan Savaşları sonucunda Osmanlı Devleti, Trakya topraklarının tamamını kaybetmiştir.

yargılarından hangisi ya da hangilerine ulaşılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

Mustafa Kemal'in Kişilik Özellikleri

Mustafa Kemal'in büyük başarılar kazanmasında, Türk ve dünya siyasi tarihine geçmesinde onun kişisel özellikleri önemli bir etken olmuştur. Mustafa Kemal'in kişilik özelliklerinden bazıları şunlardır:

Liderliği (Önderliği)

Sorumluluk almaktan çekinmeyerek önce Şam'da ardından da Selanik'te Vatan ve Hürriyet Cemiyetinin kurulmasına öncülük etmesi

Teşkilatçılığı (Örgütleyiciliği)

Mustafa Kemal'in Derne ve Tobruk'ta yerli halkı bir araya getirerek onları İtalyanlara karşı direnişe geçirmesi

İdealistliği

Annesinin asker olmasını istememesine rağmen çok istediği askerlik mesleği için askerî okul sınavlarına girip sınavı kazanması

Kararlılığı

Mondros Mütarekesi'nden sonra İstanbul'a gelen Mustafa Kemal'in, boğaza demirlemiş düşman gemilerini görünce "Geldikleri gibi giderler!" demesi

Ümitsizliğe Yer Vermemesi

"Dünyanın en güçlü ordularıyla nasıl savaşılır?" diyenlere "Para olacak, ordu olacak, bu millet istiklalini kurtaracaktır." demesi

İleri Görüşlülüğü (Öngörü - Önsezi)

Picardie manevralarına katıldıktan sonra gelecekte yapılacak savaşlarda uçakların ve hava kuvvetlerinin başarı için önem kazanacağını vurgulaması

İnkılapçılığı (Yenilikçiliği)

Ülkenin kurtuluşu için köklü değişiklikler yapılması gerektiğine inanması ve cumhuriyetin ilanı ile birlikte bu yenilikleri yapması

Çok Yönlülüğü (Çok Cepheliliği)

Askerî rüştiyede matematik; idadide hitabet, edebiyat, tarih; Harp Okulu ile Harp Akademisinde siyasete ilgi duyması

Vatanseverliği (Yurtseverliği)

Trablusgarp'ın İtalyanlar tarafından işgal edilmesi üzerine Mustafa Kemal'in gönüllü olarak Trablusgarp'a gitmesi

Açık Sözlülüğü

Mustafa Kemal'in, İttihat ve Terakki Cemiyetinin üyelerinden tepki göreceğini bildiği halde ordunun siyasetten ayrı tutulması gerektiğini söylemesi

A. Tabloda verilen ifadeleri doğru ya da yanlış olarak değerlendiriniz.

Doğru mu? Yanlış mı?		Doğru ✓	Yanlış X
1	Atatürk'ün büyük başarılar kazanmasında, Türk ve dünya siyasi tarihine geçmesinde onun kişisel özellikleri önemli bir etken olmuştur.		
2	Mustafa Kemal'in ilk görev yeri olan Şam'da arkadaşlarını da yanına alarak Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurması onun ileri görüşlü bir lider olduğunun göstergesidir.		
3	Mustafa Kemal, İttihat ve Terakkiden tepki göreceğini bildiği halde cemiyetin kongrelerinde ordunun siyasetten ayrılması gerektiğini belirtmesi açık sözlülüğü ile ilgilidir.		
4	Askerî rüştiyede matematik; idadide hitabet, edebiyat, tarih; Harp Okulu ve Harp Akademisinde siyasete ilgi duyması Mustafa Kemal'in önsezi yeteneğini yansıtmaktadır.		
5	Meşrutiyet yönetimine karşı çıkan 31 Mart Ayaklanması'nı bastırmada görev alması Mustafa Kemal'in ileri görüşlü bir kişiliğe sahip olduğunu gösterir.		
6	Mustafa Kemal'in askerlik hayatının çeşitli dönemlerinde memleket savunmasına yönelik etkin görevler almak istemesi vatan ve millet sevgisi ile hareket ettiğini gösterir.		
7	Mustafa Kemal'in Trablusgarp Savaşı'na hiç tereddüt etmeden gönüllü olarak katılması inkılapçı bir kişiliğe sahip olduğunu yansıtmaktadır.		
8	Mustafa Kemal'in Derne ve Tobruk'ta yerel halkı İtalyanlara karşı birleştirmesi onun teşkilatçılık kişilik özelliğine örnek olarak verilebilir.		

1. "Saatler 12.15'i gösterirken kral, Tophane rıhtımına ayak basıyordu. Atatürk, konuğuna Fransızca 'Hoş geldiniz majeste' diyerek seslenmişti. Deniz oldukça dalgalıydı ve kralın bindiği motor sürekli sallanıyordu. Kral rıhtıma çıkmak istediği bir sırada eli yere değdi ve tozlandı. O sırada Atatürk de kralı rıhtıma almak üzere elini uzatmış bulunuyordu. Bunu gören kral, bir mendille elini silmek istediği bir anda Atatürk: 'Vatanımın toprağı temizdir. O, elinizi kirletmez!' diyerek kralı elinden tutup rıhtıma çıkarıverdi. Birleşen bu eller, o anda Türk-İngiliz ilişkileri tarihinde yeni bir dönemin başladığını dünyaya duyuruyordu."

(İ. Hakkı Baltacıoğlu, Atatürk-Yetişmesi, Kişiliği, Devrimleri, s. 25)

Bu anekdotta Atatürk'ün kişilik özelliklerinden hangisine vurgu yapılmıştır?

- A) Teşkilatçılığı B) İleri görüşlülüğü
C) İnkılapçılığı D) Vatanseverliği

2.

	Olay	Kişisel Özellik
1	Trablusgarp'ta yerel halkı İtalyanlara karşı örgütlemesi	Teşkilatçılık
2	Çanakkale Cephesi'nde düşmanın nereden çıkarma yapacağını bilmesi	İleri görüşlülük
3	Çeşitli cephelerde kendi isteği ile görev alması	..?..
4	En zor koşullarda bile kararlı bir şekilde mücadeleye devam etmesi	..?..

Verilen tabloda "?" ile boş bırakılan yerlere sırasıyla hangileri yazılmalıdır?

- A) Vatanseverlik - Açık sözlülük
B) Askeri deha - Vatanseverlik
C) Vatanseverlik - Ümitsizliğe yer vermeme
D) İnkılapçılık - Ümitsizliğe yer vermeme

3. Mustafa Kemal, 12-18 Eylül 1910'da Fransa'nın Picardie bölgesinde yapılan askerî manevralara Osmanlı Devleti'ni temsilen Fethi Bey'le katıldı. Mustafa Kemal, bu tatbikat esnasında gelecekte hava kuvvetlerinin önemine vurgu yaptı. Hava kuvvetleri gücüne sahip olan orduların daha başarılı olacaklarını belirtti. Bu düşüncesi I. Dünya Savaşı'nda gerçekleşti.

Mustafa Kemal'in bu düşünceleri onun kişisel özelliklerinden hangisi ile açıklanabilir?

- A) Öngörülü oluşu
B) Örgütleyiciliği
C) Vatan ve millet sevgisi
D) Ümitsizliğe yer vermemesi

4. İtalya'nın Trablusgarp'a saldırması üzerine Mustafa Kemal gönüllü olarak bölgeye gitmiş ve Derne ile Tobruk'ta halkı bir araya getirerek düşmana karşı başarılı mücadeleler vermiştir.

Verilen bu durumun, Mustafa Kemal'in aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisini yansıttığı söylenemez?

- A) Teşkilatçılık B) İnkılapçılık
C) Otorite kurma D) Birlikleri idare etme

5. "1881'de Selanik'te dünyaya gelen Makedonyalı çocuğun, kısa hayatında bir büyük askerî deha, emperyalist dünyaya meydan okuyan milliyetçi bir lider, 600 yıllık bir saltanatı kaldıran ve yeni bir devletin kurucusu olacağını o zaman kimse kestiremezdi."

Halil İnalıcık

Halil İnalıcık bu sözlerinde Mustafa Kemal'in,

- I. İnkılapçılığı
II. Liderliği
III. Eğitimperverliği
IV. İleri görüşlülüğü

özelliklerinden hangisi ya da hangilerine vurgu yapmıştır?

- A) I ve II. B) II ve III.
C) III ve IV. D) I, II ve IV.

1. XIX. yüzyılda Avrupalı devletlerden yüksek faizle borç alınarak devletin giderleri karşılanmaya çalışıldı. İlk kez Kırım Savaşı sırasında alınan borçlar zamanla arttı. Devlet, otuz yıl içinde borçlarının faizini dahi ödeyemez hâle gelerek neredeyse iflas etti. Bunun üzerine alacaklı devletler bir araya gelerek Düyûn-u Umûmiye adında uluslararası bir teşkilat kurdular. Osmanlı kaynaklarının büyük bir kısmına el koyan bu teşkilat, vergileri topluyor ve alacaklı devletler arasında paylaşıyordu.

Verilen bilgilere göre Osmanlı Devleti'nin,

- I. İktisadi
- II. Mali
- III. Ekonomik
- IV. Siyasi

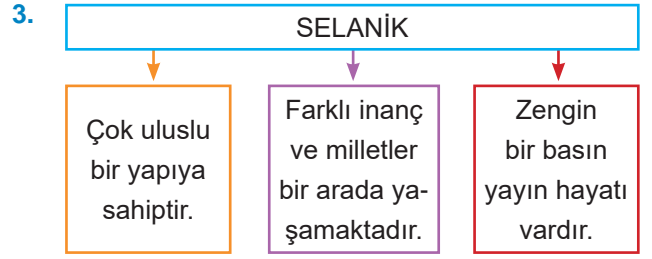
alanlarından hangisi ya da hangilerinde Avrupalı devletlere imtiyazlar verdiği söylenebilir?

- A) Yalnız II.
- B) I ve IV.
- C) I, III ve IV.
- D) I, II, III ve IV.

2. 19. yüzyılda devletin dağılma tehlikesi geçirdiğini gören Osmanlı devlet adamları çeşitli çalışmalar yaptılar. Bu amaçla ilk olarak Tanzimat Fermanı (1839) ile azınlıkların zaten var olan hakları yasal güvence altına alındı. Daha sonra Avrupalı devletlerin de baskısıyla Islahat Fermanı (1856) adıyla yeni bir ferman yayınlandı. Bu fermanla azınlıklara bazı haklar verildi. Ancak bağımsızlık hayaline kapılan azınlıklar, atılan bu adımlara rağmen isyan etmekten vazgeçemediler.

Buna göre Tanzimat ve Islahat Fermanlarının yayınlanmasındaki ortak amaç hangisidir?

- A) Azınlıkların devlete olan bağlılıklarını artırmak ve isyanları önlemek
- B) Azınlıklara anayasal olarak imtiyazlar vermek
- C) Avrupalı devletlerden askerî yardım almak
- D) Halkın demokratik taleplerini göz ardı etmek

Selanik şehrinin bu özelliklerinin ortak olarak aşağıdakilerden hangisine ortam hazırladığı söylenebilir?

- A) Dil ve kültür birliğinin sağlanmasına
- B) Ortak bir din anlayışının yerleşmesine
- C) Milliyetçilik akımından olumsuz etkilenmesine
- D) Osmanlı'nın Avrupa ile ticaretinde önemli bir konuma sahip olmasına

4. "Matematik öğretmeni sert bir adamdı. Sınıfta birinci, ikinci tanıyıyordu. Bir gün bize 'Aranızda kimler kendine güveniyorsa kalksınlar. Onları çalıştırma danışmanı yapacağım.' dedi. Önce duraksadım. Ayağa öyleleri kalktı ki ben kalkmamayı yeğledim. Bunlardan birinin danışmanlığı altına girdim. Ama kısa zamanda dayanma gücüm son noktaya geldi. Ayağa kalkarak 'Ben bundan iyi yaparım.' dedim. Bunun üzerine öğretmen beni çalıştırma danışmanı yaptı. Eski danışmanı da benim danışmanlığıma verdi."

Mustafa Kemal'in ifadelerinden aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisi ile ilgili çıkarımda bulunulamaz?

- A) Açık sözlülüğü
- B) Öngörülü oluşu
- C) Liderlik
- D) Cesaretli oluşu

5. "Mustafa Kemal, başka bir arkadaşı sayesinde siyaset diye bir şeyin varlığının farkına vardı. Bu arkadaşı, kendisi gibi Makedonyalı olan Ali Fethi'ydi."

Lord Kinross, Atatürk, s. 29

Buna göre Mustafa Kemal'in fikir yapısını etkileyen durum aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fransız İhtilali
- B) Sosyal çevresi
- C) Eğitim gördüğü okullar
- D) Okuduğu yazarlar ve eserleri

6. "Mustafa Kemal'in öğrenim hayatında etkisi altında kaldığını söylediği bir başka öğretmeni, Manastır Askerî İdadisinde tarih dersleri veren Topçu Kolağası Mehmet Tevfik Bilge'dir. Mustafa Kemal'in, 'Kendisine minnet borcum var, bana yeni bir ufuk açtı.' dediği Mehmet Tevfik, derslerinde Fransız Devrimi ile diğer devrimlerden ve düşünce hareketlerinden söz ettiği gibi genç öğrencisinde tarihe karşı sevgi ve ilgi de uyandırmıştı."

(Şerafettin Turan, Atatürk'ün Düşünce Yapısını Etkileyen Olaylar s.6)

Buna göre Mustafa Kemal'in tarih öğretmenine beslediği şükran ve minnetin sebebi olarak,

- I. Millî tarih bilinci oluşturması
- II. Düşünce yapısına katkı sağlaması
- III. Askerî deneyim kazanmasını sağlaması

hangisi ya da hangileri gösterilebilir?

- A) Yalnız I.
- B) I ve II.
- C) II ve III.
- D) I, II ve III.

7. Selanik'te görevli iken bir süre İttihat ve Terakki Cemiyetinin içinde bulunan Mustafa Kemal, subaylar arasında yayılan particilik düşüncesinin orduda düzen ve disiplinin bozulmasına neden olduğunu, bu durumun gelecekte, vatanın bekası için tehlikeli sonuçlar doğurabileceğini söyledi. Bu nedenle İttihat ve Terakki Cemiyetinden ayrılarak kendini tamamen askerliğe verdi.

Bu bilgilere göre Mustafa Kemal ile ilgili,

- I. Vatansever bir kişiliğe sahiptir.
- II. Ordunun siyasete karışmaması gerektiğini düşünmektedir.
- III. Diplomatik ilişkiler kurarak ülkenin kurtulacağına inanmaktadır.
- IV. İttihat ve Terakki Cemiyetini, Vatan ve Hürriyet Cemiyetine rakip olarak görmektedir.

yargılarından hangileri söylenebilir?

- A) I ve II.
- B) I ve III.
- C) II ve IV.
- D) III ve IV.

8. Sömürge arayışındaki İtalya, 1911'de Osmanlı Devleti'nin Kuzey Afrika'daki son toprağı olan Trablusgarp'a saldırdı. Bunun üzerine aralarında Mustafa Kemal'in de bulunduğu bir grup Osmanlı subayı gizlice Trablusgarp'a gitti. Bu subaylar, yerli halkı örgütleyerek İtalyanlara karşı Trablusgarp'ı başarıyla savundular.

Bu bilgidен Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili aşağıdakilerden hangisi çıkarılamaz?

- A) Trablusgarp'ta askerî deneyim kazandığı
- B) İtalyanlara karşı başarıyla mücadele ettiği
- C) Başka ülke topraklarında ilk kez savaştığı
- D) Teşkilatçılık yeteneğinin geliştiği

9. Öğrenim hayatını başarı ile tamamlayan Mustafa Kemal, 1905'te kurmay yüzbaşı rütbesiyle ilk görev yeri olan Şam'daki 5. Ordu'ya atandı. Burada yakın arkadaşlarıyla birlikte "Vatan ve Hürriyet" adında gizli bir cemiyet kurdu. Mustafa Kemal Şam'da kurduğu cemiyetin adıyla ilgili niçin hürriyet, niçin vatan gibi sorulara şöyle cevap vermiştir: "Ancak hür fikirli insanlardır ki vatanlarına faydalı olabilirler, onlardır ki vatanlarını kurtarıp muhafaza etmek kudretine malik olurlar."

Verilen bilgidен Mustafa Kemal'in aşağıdaki kişilik özelliklerinden hangisi ile ilgili çıkarımda bulunulamaz?

- A) Liderlik
- B) Vatanseverlik
- C) Teşkilatçılık
- D) İleri görüşlülük

10. Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdaki gelişmelerden hangisi Millî Mücadele liderliği açısından ona doğrudan bir katkı sağlamamıştır?

- A) Trablusgarp Savaşı'nda Derne ve Tobruk'ta dağınık hâlde bulunan halkı örgütlemesi
- B) Çanakkale'de tüm olumsuzluklara rağmen askerlerinin sevk ve idaresini yürüterek savaşı kazanması
- C) İlk görev yeri Şam'da arkadaşlarına önderlik ederek Vatan ve Hürriyet Cemiyetini kurması
- D) Sofya'da ataşemiliterlik görevindeyken davetli olduğu bir baloya yeniçeri kıyafeti ile katılması

ÜNİTE DEĞERLENDİRME

1

11. 19. yüzyılın başlarında Osmanlı Devleti'nin dağılma sürecine girmesi üzerine Osmanlı aydınları ve devlet adamları dağılmayı önlemeye yönelik çözüm yolları bulmaya çalıştılar. Böylece devletin parçalanıp dağılmasını önlemek için bazı fikir akımları ortaya çıktı. Bu fikir akımlarının bazılarının amaçları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

İslamcılık
İslami kuralların devlet hayatına tam anlamıyla hâkim olmasını ve Müslümanların Osmanlı halifesinin etrafında toplanmasını savunan fikir akımıdır.

Türkçülük
Bütün Türkleri Osmanlı Devleti çatısı altında millî bir duygu ile bilinçlendirmeyi ve bir bayrak altında toplamayı amaçlayan fikir akımıdır.

Bu bilgilere göre sözü edilen fikir akımlarıyla ilgili,

- I. Osmanlı Devleti'nin toprak bütünlüğünü korumayı amaçladıkları
- II. Osmanlı Devleti'nin merkezî otoritesini güçlendirmeyi istedikleri
- III. Osmanlı Devleti'nin egemen devlet anlayışını zedelemek istedikleri

çıkarmalarından hangisi ya da hangileri yapılabilir?

- A) Yalnız I. B) I ve II. C) II ve III. D) I, II ve III.

12. Mustafa Kemal, Manastır Askerî İdadisinde öğrenci iken onu en çok etkileyen olay 1897 yılında başlayan Osmanlı-Yunan Savaşı'dır. Osmanlı Devleti savaştan başarı ile çıkmasına rağmen, masa başında yapılan görüşmeler sırasında istediği sonucu elde edemedi. Bu durum, Mustafa Kemal'de çok büyük üzüntüye neden oldu. Çünkü kendisi de bu savaşa gönüllü olarak katılmak istemiş ama başarılı olamamıştı.

Buna göre Mustafa Kemal ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) Millî hisleri yoğun olarak yaşadığına B) Vatan ve millet sevgisi ile dolu olduğuna
C) Siyasi gelişmeleri yakından takip ettiğine D) Askerlik mesleğine ilk kez ilgi duyduğuna

13. Aşağıda Mustafa Kemal'in fikir hayatını etkileyen bazı yazar ve şairler verilmiştir.

Yazdığı bir şiirinde Mustafa Kemal'e de yer veren Mehmet Emin Yurdakul eserlerinde vatan, millet ve millî birlik kavramlarını yoğun bir şekilde işledi.

Vatan sevgisi ve hürriyet konularını işleyen Namık Kemal, Mustafa Kemal'de vatan sevgisi ve hürriyet gibi duyguların yerleşmesine katkı sağladı.

Batı medeniyetinin örnek alınması gerektiğini savunan Tevfik Fikret'in bu yöndeki fikirleri, Mustafa Kemal üzerinde yenilikler yapılırken etkili oldu.

Türkçülüğü ve Türk milliyetçiliğini savunan Ziya Gökalp; Mustafa Kemal'in milliyetçilik, tarih, dil alanlarındaki fikirlerinin olgunlaşmasını sağladı.

Verilen bilgilere göre aşağıdaki yargılardan hangisi söylenemez?

- A) Mehmet Emin Yurdakul'un, Mustafa Kemal'in inanç birliğine önem vermesinde rolü bulunmaktadır.
B) Namık Kemal, Mustafa Kemal'in bağımsızlık fikrini benimsemesine katkı sağlamıştır.
C) Tevfik Fikret, Mustafa Kemal'in inkılapçı bir kişilik kazanmasında rol sahibidir.
D) Ziya Gökalp, Mustafa Kemal'in millî duygularının gelişmesinde etkili olmuştur.

14.

Diyagrama göre Mustafa Kemal'in askerlik hayatı ile ilgili aşağıdakilerden hangisine ulaşamaz?

- A) İlk savaş deneyimini Şam'da yaşamıştır. B) Dış ülkelerde Osmanlı Devleti'ni temsil etmiştir.
C) Diplomatik tecrübeler kazanmıştır. D) Vatan savunmasında aktif görevler almıştır.

15. "Annesine haber vermeden Selanik Askerî Rüştiyesinin giriş sınavlarına katılmayı başardı. Sınava çok sıkı çalışmıştı. Girdi, kazandı ve böylece Zübeyde Hanım'ı bir oldubitti ile karşı karşıya bıraktı. Ama yine de okula yazılabilmesi için annesinin imzalı iznini alması gerekiyordu. Mustafa annesine, babasının doğumunda ona bir kılıç armağan ettiğini ve bu kılıcı, beşiğinin baş ucuna, duvara asmış olduğunu hatırlattı. Bunun tek bir anlamı olabilirdi. Babası, Mustafa'nın asker olmasını istemişti. Mustafa bir kahraman tavrı takınarak annesine 'Ben asker olarak doğdum, asker olarak öleceğim.' dedi. Zübeyde Hanım yumuşamaya başlamıştı. Sonunda annesi de ona hakkını helal etti. Böylece Selanik Askerî Rüştiyesine girmiş oldu."

Lord Kinross (Atatürk, s. 25, 26)

Metne göre Mustafa Kemal'in,

- I. Teşkilatçılık
II. Kararlılık
III. İnkılapçılık
IV. İdealistlik

kişisel özelliklerinden daha çok hangilerine sahip olduğu söylenebilir?

- A) I ve II. B) I ve III. C) II ve IV. D) III ve IV.